

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

”Olen saanut ihanan ystävän, on ollut hienoa seurata hänen kasvuaan ihmisenä”

Kyselytutkimus Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisille heidän kokemuksistaan tukihenkilötoiminnassa

Heidi Rynänen

Nuoriso- ja kansalaistoiminnan koulutusohjelma (210 op)

9/2018

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Nuorisotyön ja kansalaistoiminnan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Heidi Ryytänen	Sivumäärä 56 ja 9 liitesivua
Työn nimi ”Olen saanut ihanan ystävän, on ollut hienoa seurata hänen kasvuaan ihmisenä” – Kyselytutkimus Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisille heidän kokemuksistaan tukihenkilötoiminnassa	
Ohjaava opettaja Pekka Kaunismaa	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Järvi-Suomen piiri	
Tiivistelmä Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Järvi-Suomen piirin sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) rahoittamien tukihenkilötoimintamuotojen vapaaehtoisien kokemuksia tukihenkilötoiminnassa mukana olemisesta ja kehittää tutkimustulosten pohjalta toiminnan eri osa-alueita entistä laadukkaammiksi ja kaikille osapuolille toimivammiksi. Tavoitteena oli myös tutkia tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistyön vaikuttavuutta ja vapaaehtoisten motivoituneisuutta toimintaa kohtaan. Tavoitteena oli myös laatia kyselytutkimus niin, että MLL:n Järvi-Suomen piiri voisi hyödyntää sitä myös jatkossa tulevien vuosien tukihenkilötoiminnan kehittämisessä. Tärkeänä tutkimuskysymyksenä oli myös se, kuinka tukihenkilötoiminta vaikuttaa lasten ja nuorten psykososiaaliseen kehitykseen tukihenkilöiden kertomien kokemusten näkökulmasta. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmät olivat kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä. Kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä pyrittiin työssä kartoittamaan niitä osa-alueita tukihenkilötoiminnassa, jotka toimivat sujuvasti ja myös niitä, mitkä vielä vaatisivat lisää kehittämistä. Kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä taas pyrittiin saamaan ratkaisuja niihin asioihin, joihin kehittämistä vielä vaaditaan. Tärkeimpinä tutkimustuloksina opinnäytetyössä saatiin selville erilaisia kehittämistarpeita erityisesti koulutuksiin ja toiminnan ohjaukseen ja tukeen liittyen. Työn tuloksena pystyi tekemään myös positiivisia johtopäätöksiä toiminnan vaikuttavuudesta niin tuettaviin lapsiin/nuoriin/perheisiin/maahanmuuttajäiteihin/maahanmuuttajaperheisiin, kuin myös tukihenkilöihin itseensä. Tuloksista voitiin myös tehdä monipuolisia johtopäätöksiä erilaisista motiivien muodoista, joita tukihenkilöillä on tukihenkilötoimintaa kohtaan. Tutkimuksella voidaan osoittaa tukihenkilöiden kokevaan korkeaa motivaatiota toimintaa kohtaan. Opinnäytetyössä yhdistyvät sekä järjestön kehittämiseen, että myöskin nuorten kasvuun ja kehitykseen liittyviä näkökulmia, tietoperustaa ja teoreettista viitekehystä. Opinnäytetyöhön liittyy monia aihealueita, joita yhteisöpedagogin työkentällä voi kohdata ja jotka usein myös yhdistyvät toisiinsa, kuten muun muassa järjestötyö, vapaaehtoistyö, sekä lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentely.	
Asiasanat vapaaehtoistyö, kehittämistutkimus, järjestötyö, lapset, nuoret, perheet	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
The degree of the youth work and the civic activities

ABSTRACT

Author Heidi Rynnänen	Number of Pages 56+9
Title "Olen saanut ihanan ystävän, on ollut hienoa seurata hänen kasvuaan ihmisenä" – Kyselytutkimus Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisille heidän kokemuksistaan tukihenkilötoiminnassa	
Supervisor(s) Pekka Kaunismaa	
Subscriber and/or Mentor Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Järvi-Suomen piiri	
Abstract The goal of this study was to collect information and experiences from the support persons of the Mannerheim League for Child Welfare and the district of the "Lake Finland". This thesis concentrates on studying the support person work models, which are funded by the foundation which gives financial aids every year to the social- and health organizations in Finland (STEA). The research goals of this study were to develop volunteerism and categories which it is including in the support person working area, and thus make working better for every participant. One of the goals was also to study the influences of volunteerism and the motivations of the support persons to do the volunteerism. In addition, the plan was to create a questionnaire which this organization can use in the future again to make the development work. One big research question was how the support person work influences the psychosocial development of the children and youth in the perspective of the experiences which support persons are telling. The methods I used in the thesis were the quantitative and qualitative research methods. By the quantitative method I researched which categories in the support person work are functioning already well and those which are still in need of development work. By qualitative method I collected the answers and solutions, how organisation can make this development work. The most important results of this study were to find out different things which should be developed in the future in the support person work, like for example different things in the educations and leading of the support person work. It resulted in finding many positive influences which the support person work can have for the children/youth/families/immigrant mothers/immigrant families and for the support persons as well. When it comes to the results of this study, diverse conclusions can be made about the motivations, which volunteers have in the support person work. By this study, it could be indicated that support persons are highly motivated to do this kind of volunteerism. This thesis combines the perspectives of the organisation`s development and the children`s and youth`s growing and development. There are many areas in this thesis which are typical in the community educator`s work as well, like for example organisation work, volunteerism and working with children, youth and families.	
Keywords volunteerism, development study, organisation work, children, youth, families	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TILAAJAN ESITTELY	7
2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliitto eli MLL	7
2.2 MLL:n piiritoiminta ja Järvi-Suomen piiri	8
3 LAPSEN JA NUOREN KASVUN JA KEHITYKSEN TUKEMINEN	8
3.1 Erik H. Erikssonin ihmisen psykososiaalisen kehityksen teoria	8
4 SOSIAALI- JA TERVEYSJÄRJESTÖJEN AVUSTUSKESKUS (STEA)	10
5 VAPAAEHTOISTYÖ JA SEN MERKITYS JÄRJESTÖISSÄ	10
5.1 Vapaaehtoistyö	10
5.2 Palveleva vapaaehtoistyö ja sosiaalinen vapaaehtoistyö	11
5.3 Vapaaehtoistyö ja sen kehittäminen järjestöissä	12
5.4 Vapaaehtoistyön ja auttamisen motiivit	13
6 TUKIHENKILÖTOIMINTAMUOTOJEN ESITTELYT	14
6.1 Perhekummitoiminta	14
6.2 Kaveritoiminta	14
6.3 Ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toiminta	15
6.4 Ystäväperhetoiminta	15
7 TUTKIMUSMENETELMIEN ESITTELYT	15
7.1 Kvantitatiivinen tutkimus	15
7.2 Kvalitatiivinen tutkimus	16
7.3 Kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen yhdistäminen tässä opinnäytetyössä	16
8 TUTKIMUKSEN TAUSTAT, TARVE, TOTEUTUS, SISÄLTÖ JA TAVOITTEET	17
8.1 Tutkimuksen taustat, tarve ja tavoitteet	17
8.2 Kyselyn aineiston laatiminen	18
8.2.1 Perustiedot	19
8.2.2 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan koulutuksista	20
8.2.3 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan ohjauksesta ja tuesta	21
8.2.4 Kokemuksia tukihenkilötoiminnassa jaksamisesta	22
8.2.5 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan merkityksestä	23
8.2.6 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan viestinnästä ja tiedotuksesta	24
9 TUTKIMUKSEN KVANTITATIIVISET TULOKSET	25
9.1 Perustiedot	25
9.2 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan koulutuksista	28
9.3 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan ohjauksesta ja tuesta	29
9.4 Kokemuksia tukihenkilötoiminnassa jaksamisesta	30
9.5 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan merkityksestä	31
9.6 Kokemus tukihenkilötoiminnan tiedotuksesta ja viestinnästä	32
10 KVALITATIIVISET TULOKSET, SEKÄ JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINNAT TULOISTA KOKONAISUUTENA	32

10.1 Mitä asioita tukihenkilötoiminnan koulutuksissa voitaisiin kehittää ja miten?	32
10.2 Miten koordinaattorilta saatavaa ohjausta ja tukea voitaisiin kehittää?	35
10.3 Mitä asioita tukihenkilötoiminnassa jaksamiseen liittyvässä tuessa ja toiminnassa voitaisiin kehittää?	37
10.4 Miten tukihenkilötoiminnan merkityksellisyys ilmenee, ja kuinka tätä voitaisiin edistää vielä lisää?	38
10.5 Kuinka tukihenkilötoiminnan tiedotusta ja viestintää voitaisiin kehittää?	46
11 TUTKIMUSTULOKSIEN YHTEENVETO JA TÄRKEIMMÄT JOHTOPÄÄTÖKSET	47
11.1 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti	47
11.2 Mitkä asiat MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnassa toimivat hyvin?	49
11.3 Mitkä asiat tai osa-alueet MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnassa kaipaisivat vielä kehittämistä?	50
12 OPINNÄYTETYÖN ITSE-ARVIOINTIA, SEKÄ TYÖN KOKONAIS-ANTI TILAAJALLE JA TEKIJÄLLE	52
LÄHTEET	54
LIITTEET	57
LIITE 1	
Laadullisten kysymyksien vastauksia	57
LIITE 2	
Kyselylomake tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisille	62

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tutkin Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten kokemuksia tukihenkilötoiminnassa mukana olemisesta määrällisen ja laadullisen kyselytutkimuksen avulla.

Työssäni on kolme keskeistä tutkimuskysymystä. Ensimmäinen on se, mitkä tukihenkilötoiminnan osa-alueet kaipaavat kehittämistä ja kuinka kehittämistä voitaisiin toteuttaa vapaaehtoisten näkökulmasta. Toisena tutkimuskysymyksenä on, kuinka tukihenkilötoiminta vaikuttaa lapsen ja nuoren psykososiaaliseen kehitykseen vapaaehtoisten kertomien kokemusten näkökulmasta. Kolmantena tutkimuskysymyksenä on, millaisia motiiveja vapaaehtoisilla ilmenee toiminnassa mukana olemiseen heidän kyselyssä kertomien ajatusten ja kokemusten näkökulmasta.

MLL:n Järvi-Suomen piiri hakee vuosittain rahoituksia toimintaansa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselta (STEA). Erityisesti tutkimukseni määrällisiä tuloksia on tavoitteena hyödyntää seuraavia rahoituksia haettaessa. Tavoitteena on myös tehdä MLL:n Järvi-Suomen piirille kyselystä työkalu, jota piiri voisi mahdollisesti käyttää jatkossakin vuosittaiseen tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten kokemusten kartoittamiseen ja tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistyön kehittämiseen.

MLL:n Järvi-Suomen piirin STEA:n rahoittamiin ja tähän opinnäytetyöhön sisältyviin tukihenkilötoiminnan muotoihin kuuluvat kaveritoiminta, perhekummitoiminta, ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toiminta ja ystäväperhetoiminta. Toimintamuodoista kaveritoimintaa, perhekummitoimintaa ja ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toimintaa toteutetaan kaikilla piiriin kuuluvilla alueilla, eli Keski-Suomessa, Pohjois-Karjalassa, Etelä-Savossa ja Pohjois-Savossa. Ystäväperhetoimintaa järjestetään Rautalammilla ja Varkaudessa, eli vain Pohjois-Savon alueella.

2 TILAAJAN ESITTELY

Tässä luvussa esittelen työni tilaajan eli Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja sen Järvi-Suomen piirin. Kerron lyhyesti järjestön historiasta, arvoista ja toiminnan sisällöstä.

2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliitto eli MLL

Mannerheimin Lastensuojeluliitto eli lyhenteellä ”MLL” tunnettava järjestö perustettiin vuonna 1920. Järjestön toimintaohjelman lähtökohtana oli, että kaikkia lapsia on hoidettava hyvin ja kaikilla lapsilla on oikeus asiantuntevaan huolenpitoon. Toiminta-ohjelman laatimisen lisäksi perustamisen yhteydessä suunniteltiin myös organisaation rakenne ja säännöt. Liitto muodostettiin keskusjärjestöstä ja paikallisosastoista, jotka olivat itsenäisesti rekisteröityjä yhdistyksiä ja olivat sitoutuneita noudattamaan liiton ohjelmaa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2017.)

MLL on ollut aktiivisesti mukana rakentamassa ja kehittämässä Suomesta hyvinvointivaltiota. Järjestöä perutettaessa sen tärkeimpiä tavoitteita olivat muun muassa laadukkaiden ja puhtaiden asuinolojen takaaminen kaikille lapsille. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2017.)

Järjestön tärkeimmät tehtävät ja tavoitteet ovat siis kehittyneet ja muokkautuneet vuosikymmenien saatossa aina hyvinvointivaltion ajankohtaisten tarpeiden mukaisiksi. Lähtökohta on kuitenkin aina ollut sama; lasten ihmisoikeuksien toteutumisesta huolehtiminen. Nykypäivänä MLL tekee monimuotoista työtä lasten ja nuorten hyväksi.

MLL:n ylin päätäntävalta on kolmen vuoden välein järjestettävällä liittokokouksella, jossa linjataan ja suunnitellaan liiton toimintaa seuraaviksi kolmeksi vuodeksi. Lisäksi kokouksessa valitaan liittovaltuusto, joka puolestaan valitsee liittohallituksen. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018.)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry on keskusjärjestö, jonka jäseniä ovat itsenäisesti toimivat paikallisyhdistykset ja alueellisesti laajemmat paikallisyhdistysten toimintaa tukevat piirijärjestöt. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018.)

2.2 MLL:n piiritoiminta ja Järvi-Suomen piiri

MLL:ssä toimii kymmenen piirijärjestöä, jotka ovat alueidensa paikallisyhdistysten tukena ja vaikuttavat paikallisesti (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018).

MLL:n Järvi-Suomen piiri toimii Pohjois-Karjalan, Keski-Suomen, Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakuntien paikallisyhdistyksissä. Toiminnan tarkoituksena on edistää maakuntien lapsien, nuorien ja lapsiperheiden turvallisia elinoloja, hyvinvointia, sekä turvallista kehitystä. Piirin tärkeimpiä tehtäviä ovat paikallisyhdistysten tukeminen, yhdistysten kouluttaminen ja ohjaaminen, sekä vapaaehtoisten tukeminen. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018.) Tukihenkilötoiminta on merkittävä osa piirin vapaaehtoistoimintaa.

3 LAPSEN JA NUOREN KASVUN JA KEHITYKSEN TUKEMINEN

Yksi opinnäytetyöni tutkimuskysymyksistä on, kuinka MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistyöllä voidaan tukea lasten ja nuorten psykososiaalista kehitystä.

MLL:n tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistyöllä voidaan tukea lasten ja nuorten psykososiaalista kasvua suoralla tuen ja seuran antamisella lapselle tai nuorelle kaveritoiminnan, kaverikerhotoiminnan tai tukihenkilötoiminnan kautta. Toisaalta lasten ja nuorten psykososiaalisen kasvun tukeminen voi tapahtua myös perheen tukemisella perhekummitoiminnan, ystäväperhotoiminnan tai ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toiminnan kautta.

3.1 Erik H. Erikssonin ihmisen psykososiaalisen kehityksen teoria

Lapsen ja nuoren psykososiaaliseen kehitykseen liittyy monia eri ikä- ja kehitysvaihteita, joita muun muassa Erik H. Eriksson on kuvannut seuraavassa ihmisen

psykososiaalisen kehityksen teoriassaan (Lindblom-Ylänne, Niemelä, Päivänsalo, Tynjälä 2005, 172).

Ensimmäisessä kehitysvaiheessa tärkein tavoite on perusluottamuksen kehittyminen. Varhaislapsuuden kokemusten ollessa pääasiassa myönteisiä, yksilölle kehittyy vahva perusluottamus elämään, joka tukee myös tulevaisuuden kasvussa myönteistä ajattelua ja uskoa tulevaisuuteen. Jos yksilön varhaislapsuudessa on taas paljon negatiivisia ajatuksia, hän ei välttämättä myöskään tulevaisuudessaan voi luottaa itseensä tai muihin. (Lindblom-Ylänne, ym. 2005, 172.)

Taaperoiän, eli 2-3 vuotiaan lapsen tärkein kehitystehtävä on autonomisen, eli itsenäisen toiminnan kehittyminen. Tässä vaiheessa lapselle aletaan opettaa itsenäisiä taitoja, kuten esimerkiksi syömistä ja annettavien ohjeiden kuuntelemista sekä noudattamista. Kun lapsi saa kannustusta ja rohkaisua omaan toimintaansa, muodostuu hänelle tunne itsensä ja oman tahtonsa hallitsemisesta. Jos lapsi taas kokee, ettei pysty tai saa tehdä omia valintojaan, voi hänelle kehittyä häpeän tunne ja epäily omien kykyjen riittävydestä. (Lindblom-Ylänne ym. 2005, 172.)

Leikki-ikäinen lapsi elää aloitteellisuuden ja syyllisyydentunteiden ristiriidassa. Lapsen saadessa positiivista palautetta omasta toiminnastaan, kehittyy hän oma-aloitteiseksi. Jos lapsi kokee useammin kuitenkin epäonnistumisen tunteita, voi hänen oma-aloitteisuutensa jäädä myös tulevaisuudessa vähäiseksi. (Lindblom-Ylänne ym. 2005, 173.)

Kouluiässä lapsen kehitystä leimaa vastakkainasettelu uutteruuden ja alemmuudentunteen välillä. Koulussa, harrastuksissa ja kaveripiirissä saavutetut onnistumisen kokemukset ovat tässä iässä erityisen tärkeitä, sillä ne muodostavat tunteen omasta kyvykkyydestä ja ylpeyden tunteen omista saavutuksista. Jos lapsi taas kokee jatkuvasti epäonnistumisia, hänelle voi kehittyä alemmuuden ja kykenemättömyyden tuntemuksia. (Lindblom-Ylänne ym. 2005, 173.)

Nuoruusiässä yksilö etsii omaa identiteettiään, mutta tämän kehitystehtävän epäonnistuessa voi seurata roolihämmennystä. Identiteettiin kuuluu tunne oman itsensä, elämäntapojensa ja elämän suuntansa löytymisestä. Olennainen tekijä

yksilön identiteetin muodostumisessa on vuorovaikutus muihin ihmisiin. Mikäli yksilö ei pääse nuoruudessaan kokeilemaan turvallisesti erilaisia sosiaalisia rooleja ja tekemään omia valintojaan, hän voi kokea roolihämmennystä ja ei tunne itseään ja omaa identiteettiään. (Lindblom-Ylänne ym. 2005, 173.)

Eriksonin teoriaa hyödynnän pohtiessani, kuinka MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminta on vaikuttanut lasten ja nuorten psykososiaaliseen kehitykseen ja tätä tutkimuskysymystä pohdin erityisesti tarkasteltaessa tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten laadullisia vastauksia toiminnan positiivisista vaikutuksista tuettaviin lapsiin, nuoriin, perheisiin, maahanmuuttajaperheisiin ja maahanmuuttajaäiteihin.

4 SOSIAALI- JA TERVEYSJÄRJESTÖJEN AVUSTUSKESKUS (STEA)

Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus, eli STEA toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä ja hallinnoi Veikkaus Oy:n pelituotoista tulevia avustuksia, jotka kohdistuvat sosiaali- ja terveystieteiden hankkeisiin. STEA vastaa avustusten myöntämisestä, maksamisesta, käytön valvonnasta ja vaikutusten arvioinnista. (STEA 2016.)

Yhteiskunnassamme on menossa murroskausi, joka vaikuttaa eri toimijoihin ja myös kansalaisjärjestöihin. Murroskauteen liittyy muun muassa opetus- ja finanssijärjestelmien muutokset. Tämän vuoksi STEA on laatimassa uutta avustusstrategiaa, joka tulee käyttöön vuoden 2020 alussa. (STEA 2016.)

MLL:n Järvi-Suomen piiri hyödyntää tästä tutkimuksesta tulevia tuloksia raportoidessaan STEA:lle tukihenkilötoiminnan vaikutuksia ja hakiessaan uusia avustuksia tukihenkilötoimintaan vuodelle 2019.

5 VAPAAEHTOISTYÖ JA SEN MERKITYS JÄRJESTÖISSÄ

5.1 Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistyö painottaa käsitteenä yksilön toimintaa, jossa yksilö tekee oman vapaan tahdon ratkaisunsa vapaaehtoistoiminnan toteuttamisesta. Yksilötoimintaa toteutetaan kuitenkin organisoituna, eli se liittyy yksilön toimintaa laajempaan, organisoituun ja intentionaaliseen kokonaisuuteen. Usein vapaaehtoistyön käsite ymmärretään konkreettiseksi yksilön tai ryhmän toiminnaksi. Vapaaehtoistyötä tehdään yleisesti kolmannella sektorilla ja se on sosiaaliyhteiskunnallista toimintaa. (Koskiahho 2001, 16.)

5.2 Palveleva vapaaehtoistyö ja sosiaalinen vapaaehtoistyö

Palveleva vapaaehtoistyö on ihmisen kohtaamista, ajan antamista, välittämistä, yhdessä tekemistä ja olemista. Kuka tahansa voi tehdä palvelevaa vapaaehtoistyötä. Sille ei ole myöskään tiukkoja aika- tai paikkarajoituksia. Palveleva vapaaehtoistyö voi kohdistua kehen tahansa oman perheen ulkopuoliseen tukea, apua tai seuraa tarvitsevaan ihmiseen. Toiminnan syinä ja motiiveina toimivat usein auttamisen halu ja ilo. Palvelevaa vapaaehtoistyötä tehdään tavallisen ihmisen taidoin, palkatta ja omalla ajalla. (Mikkola 2008, 6.) Palvelevassa vapaaehtoistoiminnassa on myös aina kaksi puolta; auttaminen ja saaminen (Mikkola 2008, 7).

Yhteiskunnassamme puhutaan myös sosiaalisesta vapaaehtoistyöstä, jolla tähdätään usein saman kaltaisiin tavoitteisiin, kuin sosiaalipolitiikalla. Sosiaalista vapaaehtoistyötä tehdään usein laajemmalla sosiaalipoliittisella alueella, kuin sosiaalityö. Sosiaalinen vapaaehtoistyö voi ulottua vapaa-aikaan, koulutukseen, ympäristöön, työelämään ja asumiseen. (Koskiahho 2001, 16.)

MLL:n tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistyön muodot sopivat hyvin palvelevan ja sosiaalisen vapaaehtoistyön määritelmiin. Kuka tahansa voi tulla vapaaehtoiseksi ja valita itseään kiinnostavimman toiminnan muodon. Vapaaehtoisen persoonana, luonne ja mielenkiinnon kohteet otetaan usein huomioon tukisuhteiden aloittamisvaiheessa. Tukisuhteille on potentiaaliset ja entistä motivoivimmat lähtökohdat, kun esimerkiksi tuettavalla lapsella tai perheellä olisi esimerkiksi joitakin yhteisiä harrastuksia tai mielenkiinnon kohteita vapaaehtoisen kanssa.

Toimintaa voidaan myös toteuttaa esimerkiksi tuettavan kotona tai erilaisten harrastusten parissa.

5.3 Vapaaehtoistyö ja sen kehittäminen järjestöissä

Toimivaan työyhteisöön, kuten esimerkiksi sujuvaan ja tuotteliaaseen järjestön toimintaan sisältyy selkeitä organisaation perustehtäviä, jotka ovat työnteon tukeminen, työntekoa palveleva johtaminen, töiden selkeät järjestelyt, yhteiset pelisäännöt, avoin vuorovaikutus ja toiminnan jatkuva arviointi (Porkka 2009, 83).

Vakavasti panostettu ja huolellinen järjestöjen toiminnan kehittäminen on tärkeää, sillä se vahvistaa toiminnan jatkumista tulevina vuosina, toiminnan halutun tavan toteutua, optimaalisen toiminnan resursseihin nähden, toiminnan rahoituksen ja toiminnan kiinnostavana säilymisen ihmisten silmissä (Harju 2004, 28).

Toiminnan kehittämiseen vaaditaan murtautumista ulos joistakin totutuista toimintamalleista, oletuksista ja ajattelutavoista. Se edellyttää myös innovaatiokykyä ja tietoista tavoitteellisuutta. (Harju 2004, 28.)

Tehokasta ja palvelevaa järjestötoiminnan kehittämistä voidaan tehdä muun muassa nostamalla esille ja tutkimalla lähimenneisyydestä joitakin järjestön tärkeitä toimintoja, joitain tiettyjä painopisteiden valintoja ja organisoituja toimintaratkaisuja. Näitä tekijöitä analysoimalla saadaan tärkeää tietoa tulevaisuuden kehittämistyöhön. (Harju 2008, 29.)

MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoimintaa kehitettäessä näitä tässä työssä tutkittavia konkreettisia toimintaratkaisuja ovat kyselyssä esiin tulevat eri osa-alueet: koulutukset, koordinaattorilta saatu ohjaus ja tuki, tiedotus ja viestintä sekä virkistystapahtumien ja vertaisiltojen kehittäminen. Jos muun muassa nämä edellä mainitut osa-alueet toimivat vapaaehtoisille toimintaa palvelevalla tavalla, heidän motivaationsa ja mielenkiintonsa toimintaa kohtaan säilyvät korkeina. Kun näihin asioihin tyytyväisyydestä kerätään tietoa, voidaan myös kehit-

tää jatkossa toimintatapoja vielä laadukkaammiksi ja sijoittaa myös järjestön resurssit vapaaehtoisten toiveiden mukaisesti.

5.4 Vapaaehtoistyön ja auttamisen motiivit

Vapaaehtoistyö on aktiivista kansalaistoimintaa. Kansalaistoiminnan tunnusmerkkejä ovat kansalaisen oma konkreettinen pienikin työpanos, hyödyn koituminen muille kuin itselle, organisoidussa toiminnassa mukana oleminen ja toiminnan suuntautuminen yhteiseksi hyväksi. (Porkka 2009,62.)

Erilaisten tutkimusten muodoissa on tehty monia eri johtopäätöksiä erilaisten kohderyhmien vapaaehtoistyön motiiveista ja vapaaehtoistyöhön lähtemisen orientaatioista (Yeung 2004).

Diakoniopiskelijoille toteutetussa väitöstutkimuksessaan altruismitutkija Anne-Birgitta Pessi laati loppupäätelmistään vapaaehtoisten motiivien timanttimallin, joka antaa monipuolisen kuvan vapaaehtoistyön motiiveista (Yeung 2004).

Tässä mallissa on motiivit jaettu vapaaehtoisesta itsestään ulospäin suuntautuviin motiiveihin. Näistä ensimmäinen on toiminta, jolla tarkoitetaan näkyvien tulosten aikaan saamista. Toisena motiivina on kontaktit ja läheisyys, jossa kaivataan muiden seuraa, sekä ryhmän läheisyyttä. Kolmantena motiivina ovat uudet asiat, johon sisältyy uusien elämyksien ja kokemusten tavoittelu. Neljäs ja viimeinen sisäinen motiivi on antaminen; on motivoivaa, kun on mahdollisuus tehdä hyvää ja auttaa muita ihmisiä. (Pessi, Oravasaari 2010, 156-160.)

Tässä mallissa on myös sisäisiä ja vapaaehtoiseen itseensä kohdistuvia teemoja. Näistä ensimmäinen on pohdinta, johon sisältyy esimerkiksi keskustelut muiden ihmisten kanssa ja henkisen kasvun tavoittelu. Toisena motivaationa on etäisyys, joka tarkoittaa sitä, että joitakin vapaaehtoistyön muotoja voi tehdä joustavasti ajasta tai paikasta riippumatta. Kolmantena itseensä kohdistuvana motivaationa on saaminen; vapaaehtoistyön kautta voi saada kokemuksia ja hyvinvointia oman tekemisen kautta. Viimeisenä motivaationa on tuttujen teemojen jatkuvuus, joka tarkoittaa sitä, että vapaaehtoinen on motivoitunut, sillä

saa tehdä vapaaehtoistyötä jonkin itselleen tutun aiheen parissa, joka ylläpitää omaa hyvinvointia ja identiteettiä. (Pessi, Oravasaari 2010, 156-160.)

MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnassa tarkastelen vapaaehtoisten vastauksissa muun muassa edellä mainittujen motivaation ja orientaatiotyöliien esiintyvyyttä ja jakautuneisuutta vastaajissa.

6 TUKIHENKILÖTOIMINTAMUOTOJEN ESITTELYT

Tässä luvussa esittelen tutkimuksessani mukana olevat MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistoiminnan muodot.

6.1 Perhekummitoiminta

Perhekummitoiminnan tavoitteena on tukea lapsiperheiden arkea ja vanhemmuutta. Kummitoiminta on käytännössä esimerkiksi perheen aikuisten ja lasten kuuntelemista, keskustelua ja arjen jakamista yhdessä. Perhettä voi auttaa esimerkiksi tavallisissa kotiaskareissa tai leikkiä lasten kanssa. Lähtökohtana on, että kummitapaamisia on 2-4 kertaa kuukaudessa. Lähtökohtana on myös vapaaehtoinen ja tasavertainen kohtaaminen, sekä kumppanuus perheen ja kummin välillä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018.)

6.2 Kaveritoiminta

Kaveritoiminnan tavoitteena on tukea 4-17-vuotiaiden lasten ja nuorten kaveritaitojen kehitystä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Toiminta tuo lapsen tai nuoren elämään mielekästä ja mukavaa tekemistä turvallisen ja luotettavan aikuisen kanssa. Kaveritoimintaa toteutetaan kaveripari-, kaverikerho-, ja kaverileiritoimintana. Kaveriparitoiminnassa tuettava lapsi tai nuori ja hänen vapaaehtoinen aikuinen, eli kaveri tapaavat 2-4 kertaa kuukaudessa. Tapaamisissa tehdään jotakin mielekästä, yhdessä sovittua tekemistä. Kaverikerho- ja kaverileiritoiminnassa taas harjoitellaan yhteisen tekemisen kautta kaverisuhteiden luomista ja vahvistetaan kykyä tutustua ryhmässä uusiin ihmisiin. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018.)

6.3 Ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toiminta

Ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toiminnan tavoitteena on edistää maahanmuuttajaäidin kotoutumista, kielenoppimista ja sopeutumista, sekä tunnetta kuuluudesta suomalaiseen yhteiskuntaan. Tähän toimintaan vapaaehtoisiksi voivat tulla täysi-ikäiset ja suomea puhuvat naiset. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018.)

6.4 Ystäväperhetoiminta

Ystäväperhetoiminnan tavoitteena on tukea maahanmuuttajaperheen hyvinvointia, vanhemmuutta ja lapsiperheen arkea. Toimintamuoto tarjoaa maahanmuuttajaperheelle mahdollisuuden tutustua suomalaisperheen arkeen ja suomen kielen käyttämiseen päivittäisessä elämässään. Tämä edistää suomalaiseen kulttuuriin sopeutumista ja kotoutumista. Toiminnan käytännön sisältöä ovat muun muassa kuuntelu ja keskustelu, sekä aivan tavallinen arkinen yhdessä toimiminen. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri 2018.)

7 TUTKIMUSMENETELMIEN ESITTELYT

Tässä luvussa esittelen opinnäytetyössäni käyttämäni tutkimusmenetelmät. Käytän opinnäytetyössäni pääasiassa kvantitatiivista, eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Käytän myös kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusmenetelmää lisäämällä täsmentäviä avoimia kysymyksiä joidenkin määrällisten kysymysten jatkoksi, jotta saamme tilaajan kanssa tärkeitä lisätietoja toiminnan vaikuttavuuden ja jatkokehittämisen näkökulmasta.

7.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivisessa, eli määrällisessä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita erilaisista luokitteluista, vertailuun ja numeraalisiin tuloksiin perustuvasta ilmiöiden selittämisestä, sekä syy- ja seuraussuhteista. Kvantitatiivinen tutkimus sisältää monia erilaisia tilastollisia ja laskennallisia analyysimetodeja. (Jyväskylän yliopisto 2015.)

7.2 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivinen tutkimus, eli laadullinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä laaja-alaisesti (Jyväskylän yliopisto 2015).

Laadullisten aineistojen analysoiminen vaatii aineiston lukemista useaan kertaan, tekstien pohdintaa, tulkintaa ja niihin liittyvää teorian yhdistämistä aineistoon. Erilaisiin laadullisiin aineistoihin liittyy erilaisia tutkimuksellisia lähestymistapoja, mutta ne kaikki vaativat aina erilaisten aineistojen luokittelua, tulkintaa ja vertailua. Näitä vaiheita voidaan kutsua myös koodaamiseksi tai memojen kirjoittamiseksi. Laadullisessa tutkimuksessa koodi tarkoittaa usein lyhyttä sanaa tai fraasia, joka tiivistää jonkin laadullisesta aineistosta ilmenevän ydinasian. (Rantala 2015, 110-111.)

7.3 Kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen yhdistäminen tässä opinnäytetyössä

Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla tutkimuksessa pyritään keräämään tilastollista ja suoraviivaista tietoa toiminnasta ja vapaaehtoisten tyytyväisyydestä, jota voidaan käyttää ennen kaikkea STEA:n rahallisia avustuksia haettaessa. Määrälliset tilastot antavat myös MLL:n Järvi-Suomen piirille merkittävää tietoa siitä, mitkä osa-alueet toiminnassa kaipaavat kehittämistä ja mitkä toimivat hyvin. Määrällisten tulosten analysoinnissa painottuvat suoraviivaiset johtopäätökset ja oma pohdintani erilaisista kehittämistarpeista ja kuinka niitä voisi alkaa lähestyä.

Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän käyttämisen tavoitteena tutkimuksessani on kartoittaa konkreettisesti, millaista hyötyä tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistyöllä on saatu vapaaehtoisten näkökulmasta aikaan. Avoimilla kysymyksillä selvitetään myös vastausta olennaiseen tutkimuskysymykseen siitä, kuinka tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistyö on vaikuttanut vapaaehtoisten näkökulmasta lapsen ja nuoren psykososiaaliseen kasvuun ja kehitykseen. Avoimilla kysymyksil-

lä kartoitetaan myös konkreettisia kehittämiskäsitteitä ja korjausehdotuksia esimerkiksi toiminnan viestintään, koulutukseen tai virkistystoimintaan liittyen. Avoimien kysymysten avulla myös tutkin, miksi tukihenkilötoiminnan vapaaehtoiset ovat kokeneet toiminnan palkitsevana ja antoisana tai toisaalta miksi näin ei joissakin tapauksissa ole käynyt. Näin voidaan myös tutkia, millaisia erilaisia motivaation muotoja tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisilla on toimintaa kohtaan. Käytän avoimien vastauksien analysoinnissa koodausta, eli ydinsisältöjen luokittelua esimerkiksi erilaisten tukihenkilötoiminnan positiivisten vaikutusten ja vapaaehtoisten vastauksissa tulevien eri osa-alueiden kehittämistoiveiden luokittelussa.

8 TUTKIMUKSEN TAUSTAT, TARVE, TOTEUTUS, SISÄLTÖ JA TAVOITTEET

8.1 Tutkimuksen taustat, tarve ja tavoitteet

Opinnäytetyön aihetta miettiessäni aloin käydä läpi niitä organisaatiota, joiden kanssa olen tehnyt yhteistyötä jo aikaisemmin ja kokenut sen mielekkäänä, sekä antoisana. Olin itse toiminut MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan kaveritoiminnassa ja mietin alun perin olisiko heillä esimerkiksi tarvetta tutkimukselle siitä, kuinka tuettavat lapset, nuoret, perheet, maahanmuuttajaäidit ja maahanmuuttajaperheet ovat toiminnan kokeneet ja millaisia vaikutuksia toiminnalla on ollut. Kysyin alkuvuodesta 2018 MLL:n Järvi-Suomen piiriltä, olisiko heillä tarvetta esimerkiksi jollekin tukihenkilötoimintaa käsittelevälle tutkimukselle, ja aihe löytyikin hyvin nopeasti.

MLL:n Järvi-Suomen piirillä ilmeni tarve tutkimukselle siitä, kuinka tukihenkilötoiminnan vapaaehtoiset kokevat tukihenkilötoiminnan eri osa-alueet ja kuinka he näkevät toiminnan vaikuttavuuden heille itselleen ja myös tuettavilla lapsilla, nuorilla, perheillä, maahanmuuttajaäideille ja maahanmuuttajaperheille.

Tavoitteena oli myös laatia kysely, jota MLL:n Järvi-Suomen piiri voisi käyttää myös tulevaisuudessa työkalunaan esimerkiksi vuosittaiseen palautteen keräämiseen tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisilta.

MLL:n Järvi-Suomen piiri hakee rahallisia avustuksia vuosittain Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksesta (STEA) ja STEA:lle olisi tärkeää osoittaa määrällisesti ja tilastollisesti toiminnan vaikuttavuutta ja mahdollisia kehittämistarpeita. Tutkimuksen tuloksia tullaan siis hyödyntämään seuraavaa apuraha-hakemusta tehdessä syyskuussa 2018.

Alkuperäinen ajatus oli tehdä tutkimuksesta ainoastaan kvantitatiivinen, sillä sen alkuperäinen tavoite oli hyödyntää tuloksia ainoastaan STEA:n apurahoja haettaessa. Kuitenkin kyselyn laatimisprosessin yhteydessä koimme tilaajan kanssa, että kvalitatiivisuus toisi tutkimukseen toiminnan konkreettisia kehittämisehdotuksia ja lisäisi näkökulmaa ja vastauksia siihen, millä tavoin toiminta näkyy ja vaikuttaa sen eri osapuolien elämässä vapaaehtoisten näkökulmasta tarkasteltuna. Avointen kysymysten kautta saatiin tutkimukseen myös persoonallisuutta ja lisää ratkaisukeskeistä näkökulmaa ainoastaan sen sijaan, että tutkittaisiin vain sitä, mitkä asiat toimivat ja mitkä eivät toimi.

Kyselytutkimus toteutettiin Webropol-kyselylomakkeen muodossa, sillä kyselyn kohderyhmä oli suuri ja sähköisellä kyselylomakkeella saatiin tavoitettua mahdollisimman monia MLL:n Järvi-Suomen piirin alueella toimivia tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisia. Aloitin kyselylomakkeen laatimisen helmikuussa 2018. Tapasimme säännöllisesti yhdessä MLL:n Järvi-Suomen piirin työntekijöiden kanssa ja kävimme läpi laatimiani kysymyksiä ja mahdollisia muokkauksia. Valmis kysely meni tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisille jakoon 14.5.2018 ja vastausaikaa oli 11.6.2018 asti.

8.2 Kyselyn aineiston laatiminen

Seuraavissa alaluvuissa esittelen kyselytutkimuksen osiot ja kysymykset. Kerroin myös, miksi näiden eri toimintaan liittyvien kategorioiden tutkiminen on tärkeää ja kuinka päädyimme tilaajan kanssa näihin kysymyksiin, sekä millaisia tavoitteita eri osioiden kysymyksien tutkimisella on.

8.2.1 Perustiedot

Kyselyn ensimmäisessä osiossa kysytään vapaaehtoisen perustiedot ja toiminnan mukana olemisen taustatiedot.

Tässä osiossa kysyn ensimmäisenä vastaajan ikää. Tässä vastausvaihtoehdot ovat 18-29 vuotta, 30-45 vuotta, 46-62 vuotta ja 63 vuotta/siitä ylöspäin.

Iän kysyminen on tutkimuksen kannalta merkityksellistä, sillä eri ikäiset kyselyyn vastaajat voivat kokea keskenään toiminnan eri tekijät eri tavoin. Esimerkiksi eri ikäiset ihmiset saattavat käyttää keskenään erilaisia viestintäkanavia, joiden toimivuuteen toiminnan kannalta myös tässä tutkimuksessa perehdytään.

Kysyn seuraavina kysymyksinä toiminta-alueen ja aluetta, jossa vastaaja on käynyt peruskoulutuksen toimintaan. Näihin kysymyksiin vaihtoehdot ovat Pohjois-Karjala, Keski-Suomi, Pohjois-Savo ja Etelä-Savo, sekä vapaa tekstikenttä, mikäli vastaaja on käynyt koulutuksen tai toimii jollain muulla alueella edellä mainituista. Toiminta-alueen ja koulutuksen käynnin toiminta-alueen kysyminen on myös tärkeää, sillä on merkityksellistä kartoittaa, onko eri toiminta-alueiden vapaaehtoisilla keskenään erilaisia kokemuksia toiminnan sisältöön ja toteutukseen liittyvistä tekijöistä. Näin voidaan saada tietoa, voidaanko joillakin tietyillä toiminta-alueilla kehittää joitakin tiettyjä asioita laadukkaammaksi. Näissä voi olla myös aluekohtaisia eroja.

Perustiedoissa kysyn myös avoimena kysymyksenä, minä vuonna vastaaja on käynyt toiminnan peruskoulutuksen. Tämä tieto on tärkeää, sillä se mahdollista esimerkiksi sen tutkimisen, kuinka koulutukset ovat kehittyneet vuosien saatossa. Koulutuksien sisällöt voivat muuttua joka vuosi ja eri tutkimusmuotojen koulutuksia järjestettiin kauan erillisinä koulutuksina, mutta nykyään käytetään useamman eri tutkimusmuodon yhdistelmäkoulutusta. Esimerkiksi tämä asia voi vaikuttaa siihen, että eri vuosina koulutuksen käyneet voivat kokea koulutuksen sisällöt eri tavoin.

Kysyn myös, kuinka kauan vastaaja on ollut aktiivisena toiminnassa mukana. Tässä vaihtoehdot ovat 0-6 kk, 7 kk-1vuosi, 1-2 vuotta, 2-5 vuotta, 6-10 vuotta

ja yli 10 vuotta. Tämä on tärkeä tieto, sillä esimerkiksi kauan toiminnassa mukana olleilla voi olla runsaasti erilaisia kokemuksia ja paljon kokemusta monista eri tilanteista. Kokemuksia on keskenään eri verran esimerkiksi vuoden ja kymmenen vuotta toiminnassa mukana olleiden vapaaehtoisten välillä.

Viimeisenä kysymyksenä perustiedoissa kysyn, missä tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistoiminnan muodossa vastaaja on mukana. Vaihtoehtoiset vaihtoehdot ovat kaveritoiminta, perhekummitoiminta, ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toiminta ja ystäväperhetoiminta. Tukihenkilötoiminnan muodon kysyminen on tutkimuksen kannalta tärkeää, sillä näin saadaan tietoa, kuinka eri toiminnan muodoissa olevat kokevat toiminnan. Eri toiminnan muodot näkyvät selkeästi esimerkiksi osiossa, jossa kartoitan kokemuksia toiminnan merkityksellisyydestä ja kuinka tämä asia on konkreettisesti näkynyt.

8.2.2 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan koulutuksista

Kyselyn toisessa osiossa kartoitin kokemuksia tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistyöhön liittyvistä peruskoulutuksista, jatkokoulutuksista ja yleisesti koulutusten sisällöistä. Esitin vastaajille väittämiä, joiden paikkaansa pitävyyttä vastaajat saivat arvioida omasta näkökulmastaan. Vastausasteikkona käytin vaihtoehtoja ”täysin samaa mieltä”, ”jokseenkin samaa mieltä”, ”ei eri eikä samaa mieltä”, ”jokseenkin eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä”.

Tässä osiossa esitin ensimmäisenä vastaajalle väittämän toiminnan peruskoulutukseen liittyen; ”peruskoulutus on antanut tarvittavat valmiudet tukihenkilönä/ystävänä toimimiseen”.

Seuraavat väittämät käsittelivät koulutusten sisältöjä. Ensimmäinen väittämä koskien koulutusten sisältöjä oli seuraava; ”menetelmät (teoria, ryhmätyöt, harjoitukset), joita koulutuksissa on käytetty ovat olleet mielestäni hyviä”. Toinen väittämä tässä osiossa oli: ”koulutuskertoja on ollut riittävästi” ja kolmas väittämä oli ”koulutukset ovat motivoineet lähtemään mukaan toimintaan”.

Tässä osiossa esitin myös kaksi jatkokoulutuksia koskevaa väittämää, joita kyseisiä koulutuksia käyneet vastaajat saivat arvioida jälleen omasta näkökulmastaan. Ensimmäisenä väittämänä oli: ”jatkokoulutusmahdollisuuksia on ollut riittävästi”. Toisena väittämänä oli: ”jatkokoulutukset ovat kehittäneet osaamistani tukihenkilötoiminnassa”.

Koulutuksia käsittelevän osion lopussa esitin vastaajille avoimen kysymyksen, siitä onko heidän mielestään koulutuksista jäänyt puuttumaan joitain tärkeitä aiheita ja mitä nämä aiheet ovat olleet.

Koulutukset ovat johdatus MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistyöhön ja sen eri osa-alueisiin. Koulutukset sisältävät erilaisia menetelmiä; ryhmätöitä, teoriaa ja harjoituksia, joilla tulevia vapaaehtoisia perehdytetään tuleviin tehtäviinsä ja haastetaan muun muassa pohtimaan tukihenkilötoiminnan merkitystä, sekä siihen liittyviä erilaisia tehtäviä ja haasteita. Koulutukseen liittyvät kysymykset ovat tässä tutkimuksessa tärkeitä, sillä koulutus on toiminnan ensimmäinen askel tukihenkilötoimintaan mukaan lähtemisessä ja olennainen osa toimintaan perehdytystä. On tärkeää, että koulutuksien sisällöt palvelevat toimintaa järkevällä ja motivoivalla tavalla.

8.2.3 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan ohjauksesta ja tuesta

Kyselyn kolmas osio käsitteli vapaaehtoisien omalta aluekohtaiselta tukihenkilötoiminnan koordinaattorilta saatua ohjausta ja tukea. Kyselyssä esitetään jälleen kolme väittämää, joiden paikkaansa pitävyyttä vastaaja saa arvioida omasta näkökulmastaan. Vastausasteikkona oli jälleen ”täysin samaa mieltä”, ”jokseenkin samaa mieltä”, ”ei samaa eikä eri mieltä”, ”jokseenkin eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä”.

Ensimmäinen väittämä tässä osiossa oli ”olen saanut alueeni koordinaattorilta riittävästi tarvittavaa tietoa ja tukea ollessani mukana toiminnassa”. Toinen väittämä oli ”koordinaattorini oli helposti tavoitettavissa”. Kolmas väittämä oli ”vertaisillat ja toiminnanohjaukset ovat olleet hyödyllisiä ja niistä on saanut tukea tukihenkilönä/ystävänä toimimiseen”.

Neljäntenä kysymyksenä tässä osiossa esitän avoimen kysymyksen ”olisitko tarvinnut enemmän ohjausta ja tukea? Jos kyllä, niin mihin?”

Kysyn tutkimuksessa näitä kysymyksiä, sillä on tärkeää, että vapaaehtoiset saavat ohjausta ja tukea riittävästi, sekä monipuolisesti. Koordinaattorilta saatava ohjaus ja tuki ovat tärkeitä tekijöitä toiminnassa jaksamisen kannalta ja esimerkiksi erilaisissa pulmatilanteissa tukihenkilön ja tuettavan välillä tai muissa toimintaan liittyvissä kysymyksissä.

Toiminnan mielekkyyden ja motivaation kannalta on tärkeää, että koordinaattorilta saa riittävästi tietoa ja tukea. Koordinaattorin tulisi olla myös helposti ja nopeasti tavoitettavissa erilaisten viestintäkanavien välityksellä. Toimintaan sisältyy myös toiminnanohjauskeskusteluja, sekä kaikille tukihenkilöille avoimia, yhteisiä vertaisiltoja, joissa voidaan yhdessä keskustella kokemuksista toiminnassa ja mahdollisista toiminnassa heränneistä kysymyksistä.

8.2.4 Kokemuksia tukihenkilötoiminnassa jaksamisesta

Kyselyn neljännessä osiossa kartoitin vapaaehtoisten kokemuksia tukihenkilötoiminnassa jaksamisesta.

Ensimmäisenä esitin avoimen kysymyksen; ”kuinka monta kertaa kuukaudessa keskimäärin tapaat tuettavaa lasta/nuorta/perhettä/maahanmuuttajaäitiä tai maahanmuuttajaperhettä?”

Seuraavana esitin kysymyksiä tukihenkilötapaamisiin ja virkistystapahtumiin liittyen, joissa vastausvaihtoehdot olivat ”kyllä” ja ”ei”.

Ensimmäinen näistä kysymyksistä oli ”onko tapaamisten tiheys ollut mielestäsi sopiva?” Toisena kysymyksenä oli ”ovatko tukihenkilötapaamiset olleet mielestäsi sopivan pituisia?”

Tämän jälkeen siirryin käsittelemään virkistysiltoja ja kolmantena kysymyksenä oli ”ovatko virkistysillat antaneet motivaatiota toiminnassa mukana pysymi-

seen?” ja neljäntenä kysymyksenä oli ”ovatko virkistystapahtumien sisällöt olleet mielekkäitä?”

Viimeisenä tässä osiossa kysyin avoimen kysymyksen; ”kuinka kehittäisit virkistystapahtumia?”

Vapaaehtoisten motivaatio ja toiminnassa jaksaminen ovat toiminnan kannalta välttämättömiä kartoittamisen aiheita. Keskustelimme työn tilaajan kanssa ja pohdimme, että kun vapaaehtoiset ovat motivoituneita, he jaksavat toiminnassa hyvin ja se tukee toiminnan positiivisia vaikutuksia ja tavoitteita.

8.2.5 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan merkityksestä

Kyselyn viidennessä osiossa kartoitin vapaaehtoisten kokemuksia tukihenkilötoiminnan merkityksellisyydestä. Ensimmäisenä tässä osiossa oli kysymys ”oletko kokenut tukihenkilötoiminnan vaikuttaneen positiivisesti tuettavaan lapseen/nuoreen/perheeseen/maahanmuuttajaäitiin tai maahanmuuttajaperheeseen?” Vastausvaihtoehdot tässä kysymyksessä olivat kyllä ja ei. Jos vapaaehtoinen vastasi kyllä, sai hän kertoa avoimena vastauksena, kuinka tämä on näkynyt. Jos vastaaja taas vastasi ei, saa hän puolestaan kertoa, kuinka tämä on ilmennyt.

Seuraavana tässä osiossa kysyin vapaaehtoiselta ”oletko kokenut tukihenkilötoiminnan palkitsevana ja antoisana myös itsellesi?” Vastausvaihtoehdot olivat kyllä ja ei. Myös tässä kysymyksessä vapaaehtoisen vastatessa kyllä, sai hän kertoa, miksi hän on kokenut toiminnan itselleen palkitsevana ja antoisana. Myös vapaaehtoisen vastatessa ei, saa hän kertoa miksi hän ei ole kokenut toimintaa itselleen palkitsevana ja antoisana.

Kolmantena kysymyksenä tässä osiossa oli kysymys: ”onko tukihenkilötapaamisten ajankohdista ollut helppoa sopia tuettavan lapsen/nuoren/perheen/maahanmuuttajaäidin tai maahanmuuttajaperheen kanssa?” Neljäntenä kysyin kysymyksen: ”onko tukihenkilötapaamisten sisällöistä yhdessä tuettavan lapsen/nuoren/perheen/maahanmuuttajaäidin tai maahan-

muuttajaperheen kanssa ollut helppoa sopia?” Näihin kysymyksiin vastausvaihtoehdot olivat kyllä ja ei.

MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan kehittämisen lisäksi tämän kyselyn tavoitteena on tutkia toiminnan vaikuttavuutta ja tietää myös, millaisia tuloksia toiminnalla konkreettisesti on. Toiminnan merkityksellisyyttä käsittelevällä osiolla tutkin toiminnan vaikuttavuutta ja tutkin myös, kuinka toiminta vaikuttaa tukihenkilötoiminnan kohteina

olevien lasten ja nuorten psykososiaaliseen kehitykseen. On myös tärkeää tutkia, kokevatko vapaaehtoiset itse toiminnan palkitsevana ja antoisana, sillä näiden tietojen kautta pystytään tutkimaan vapaaehtoisten motiiveja ja motivoituneisuuden määrää tukihenkilötoimintaa kohtaan.

8.2.6 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan viestinnästä ja tiedotuksesta

Kyselyn viimeinen osio käsitteli tiedotusta ja viestintää, joka tukihenkilötoimintaan liittyy. Ensimmäisenä tässä osiossa kysyin kysymyksen: ”ovatko tukihenkilötoimintaan liittyvät viestintä- ja tiedotuskanavat olleet hyvät ja toimivat?” Tähän kysymykseen vastausvaihtoehdot olivat kyllä ja ei.

Tämän osion toisena ja viimeisenä kysymyksenä oli avoin kysymys; ”minulle parhaita viestintäkanavia ovat...” Tähän vastaaja saa avoimesti luetella hänelle parhaimmat viestintäkanavat toiminnan kannalta.

MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoimintaan liittyvää viestintää tehdään puhelimitse esimerkiksi soittamalla, tekstiviesteillä ja WhatsAppilla. Tämän lisäksi Järvi-Suomen piiri näkyy sosiaalisessa mediassa; piirillä on oma Instagram-tili ja piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisilla on myös oma Facebook-ryhmä, jossa tiedotetaan esimerkiksi toimintaan liittyvistä virkistystapahtumista ja kerrotaan myös piirin ajankohtaisesta toiminnasta. Kyselyssä on tiedotusta ja, sillä nykypäivän monien erilaisten tiedotuskanavien vuoksi on tärkeää kartoittaa, mitkä kanavat tavoittavat toiminnan osallistujat parhaiten.

9 TUTKIMUKSEN KVANTITATIIVISET TULOKSET

MLL:n Järvi-Suomen piirissä oli keväällä 2018 kaikilla toiminta-alueilla yhteensä noin 240 aktiivista tukihenkilötoiminnan vapaaehtoista. Kyselyyni vastasi yhteensä 74 vapaaehtoista, jotka olivat mukana STEA:n rahoittamissa tukihenkilötoiminnan muodoissa. Seuraavissa alaluvuissa raportoin kyselyn kvantitatiiviset tulokset ja keskityn tutkimuskysymykseen siitä, mitä osa-alueita tukihenkilötoiminnassa tulisi kehittää ja mihin vapaaehtoiset ovat taas olleet tyytyväisiä.

9.1 Perustiedot

Aloitan tutkimustulosten raportoinnin perustiedoista ja tarkastelen myös, kuinka perustiedoista saatu informaatio vaikuttaa kriittisesti muiden tutkimustulosten analysointiin.

Vastaajista 22 (noin 30 %) olivat iältään 18-29 vuotiaita. Vastaajista 10 (noin 14 %) oli 30-45 vuotiaita. Vastaajista 19 (noin 26 %) oli 46-62 vuotiaita ja 62 vuotiaita tai vanhempia oli 23 (noin 31 %).

Enemmistö vastaajista oli iältään 62 vuotiaita tai vanhempia. Toiseksi eniten vastaajissa oli 46-62 vuotiaita ja kolmanneksi eniten 18-29 vuotiaita. Vastaajien iät voidaan ottaa joissakin kyselyn osa-alueissa erityisesti huomioon, sillä eri ikäisillä vapaaehtoisilla on esimerkiksi eri verran elämäkokemusta takanaan, sekä erilaisia valmiuksia, osaamista ja haasteita.

Vastaajista 20 (noin 27 %) toimi ja oli käynyt koulutuksen Pohjois-Karjalan alueella. 8 vastaajaa (noin 11 %) oli käynyt koulutuksen ja toimi Etelä-Savon alueella. 33 vastaajaa (noin 46 %) vastasi toimivansa Keski-Suomen alueella. 11 vastaajaa (noin 15 %) vastasivat toimivansa Pohjois-Savon alueella. Jollakin muulla alueella koulutuksen käyneitä oli vastaajista 2 (noin 3%).

Selkeä enemmistö, eli lähes puolet vastaajista olivat käyneet koulutuksen ja toimivat Keski-Suomen alueella. Toiseksi eniten vastaajissa oli Pohjois-Karjalan alueella koulutuksen käyneitä ja toimivia vapaaehtoisia. Kolmanneksi eniten

kyselyyn vastanneissa oli Pohjois-Savossa toimivia ja koulutuksen käyneitä. ja neljänneksi eniten Etelä-Savossa. Kyselyn tuloksia analysoidessa tulee siis ottaa huomioon, että lähes puolet kyselyn vastauksista kohdistuvat Keski-Suomeen alueella tapahtuvan toimintaan.

A. Tässä taulukossa on jaoteltu vastaajat vuosiin, joina he ovat käyneet tukihenkilötoiminnan koulutuksen:

Vapaaehtoisten lukumäärä:	Vuosi, jona vastaaja on käynyt koulutuksen tukihenkilötoimintaan:
1	2008
1	2009
1	2010
1	2011
1	2012
3	2013
7	2014
5	2015
14	2016
30	2017
10	2018

Kaikki vastaajista ovat käyneet koulutuksen viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Vastaajista selkeä enemmistö (noin 73 %) on käynyt koulutuksen viimeisen kolmen vuoden aikana, eli vuosina 2016-2018. Loput vastaajista (noin 27%) ovat käyneet koulutuksen vuosina 2008-2015.

Koulutuksiin ja erityisesti peruskoulutuksiin liittyvissä kysymyksissä tulee siis tutkimuksessa huomioida, että suurin osa vastauksista kohdistuu viimeisen kolmen vuoden aikana järjestettyihin koulutuksiin.

B. Tässä taulukossa vastaajat on jaoteltu sen mukaan, kuinka kauan he ovat olleet tukihenkilötoiminnassa mukana:

Vapaaehtoisten lukumäärä:	Tukihenkilötoiminnassa aktiivisesti mukana oltu aika:
14	0-6 kk
19	7 kk-1 vuosi
17	1-2 vuotta
18	2-5 vuotta
4	6-10 vuotta
2	Yli 10 vuotta

Enemmistö vastaajista (noin 92 %) on ollut toiminnassa aktiivisesti mukana 0-5 vuotta. 6-10 vuotta tai yli 10 vuotta toiminnassa aktiivisesti mukana olleita on vastaajista noin 8 %.

Nämä luvut tulee huomioida tutkimustuloksia tarkasteltaessa myös yksilöllisemmällä tasolla, sillä kauemmin mukana olleilla voi olla monipuolisempia kokemuksia toiminnasta.

Perhekummitoiminnassa vastaajista on mukana 33 (noin 46 %). Vastaajista kaveritoiminnassa on mukana 28 (noin 37 %). Ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toiminnassa vastaajista on mukana 12 (noin 16 %). Ystäväperhetoiminnassa on vastaajista mukana 1 (noin 1 %).

Enemmistö vastaajista on siis mukana perhekummitoiminnassa tai kaveritoiminnassa, eli vastaajista yhteensä noin 83 prosenttia. Ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toiminnassa ja ystäväperhetoiminnassa mukana olevia on vastaajista yhteensä 17 prosenttia. Nämä jakaumat tulee huomioida esimerkiksi vastaajien erilaisia kokemuksia toiminnasta tutkittaessa, koska eri toiminnan muodot tarjoavat erilaisia kokemuksia ja erilaista sisältöä.

9.2 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan koulutuksista

Ensimmäinen väittämä tässä osiossa oli ”Peruskoulutus on antanut tarvittavat valmiudet tukihenkilönä/ystävänä toimimiseen”. ”Täysin samaa mieltä” vastasi 41 vastaajaa (noin 55 %). ”Jokseenkin samaa mieltä” vastasi 31 vastaajaa (noin 42 %). ”Ei eri, eikä samaa mieltä” vastasi 2 vastaajaa (noin 3 %). ”Jokseenkin eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä” ei vastannut kukaan vastaajista.

Seuraavat väittämät liittyivät koulutusten sisältöihin ja toteutuksiin. Väittämästä ”Menetelmät (teoria, ryhmätyöt, harjoitukset), joita koulutuksissa on käytetty, ovat olleet mielestäni hyviä”, täysin samaa mieltä oli vastaajista 36 (noin 49 %). Jokseenkin samaa mieltä vastaajista oli 34 (noin 46 %). 3 vastaajaa (noin 4 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä. 1 vastaaja (noin 1 %) vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä väittämästä ei ollut kukaan vastaajista.

Väittämästä ”Koulutuskertoja on ollut riittävästi” täysin samaa mieltä oli 49 vastaajaa (noin 66 %). Jokseenkin samaa mieltä oli 19 vastaajaa (noin 26 %). 3 vastaajaa (noin 4 %) ei ollut väittämästä samaa, eikä eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä väittämästä oli 3 vastaajaa (noin 4 %). Täysin eri mieltä ei ollut kukaan vastaajista.

Väittämästä ”koulutukset ovat motivoineet lähtemään mukaan toimintaan”, täysin samaa mieltä oli 45 vastaajaa (noin 61 %). 17 vastaajaa (noin 23 %) oli väittämästä jokseenkin samaa mieltä. 6 vastaajaa (noin 8 %) ei ollut väittämästä samaa, eikä eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä väittämästä oli myös 6 vastaajaa (noin 8 %). Täysin eri mieltä väittämästä ei ollut kukaan vastaajista.

Seuraavat väittämät koskivat jatkokoulutuksia, joten niihin vastasivat vain jatkokoulutuksia käyneet vapaaehtoiset, joita oli vastaajista yhteensä 39. Väittämästä ”jatkokoulutuksia on ollut riittävästi” samaa mieltä oli 17 vastaajaa (noin 43 %). Jokseenkin samaa mieltä väittämästä oli myös 17 vastaajaa (noin 43 %). 3 vastaajaa (noin 9 %) ei ollut väittämästä samaa, eikä eri mieltä. Jokseenkin eri

mieltä oli 2 vastaajaa (noin 5 %). Täysin eri mieltä väittämästä ei ollut kukaan vastaajista.

Väittämästä ”jatkokoulutukset ovat kehittäneet osaamistani tukihenkilötoiminnassa” täysin samaa mieltä oli 14 vastaajaa (noin 37 %). Jokseenkin samaa mieltä oli 18 vastaajaa (noin 47 %). 4 vastaajaa (noin 11 %) ei ollut väittämästä samaa, eikä eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä oli 1 vastaaja (noin 3 %) ja täysin eri mieltä oli myös 1 vastaaja (noin 3 %).

Peruskoulutuksiin ja niiden sisältöihin ollaan oltu enimmäksessä määrin täysin tai jokseenkin tyytyväisiä. Koulutuksissa tulisi kuitenkin määrällisien vastauksien perusteella olla vielä enemmän sisältöä liittyen vapaaehtoisten motivoimiseen. Myös jatkokoulutuksien määrää voitaisiin vielä lisätä.

9.3 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan ohjauksesta ja tuesta

Tässä osiossa käsiteltiin jokaisen vapaaehtoisen aluekohtaiselta koordinaattorilta saatua ohjausta ja tukea. Ensimmäisenä oli väittämä ”olen saanut tukihenkilötoiminnan koordinaattorilta riittävästi tarvittavaa tietoa ja tukea ollessani toiminnassa mukana”. Täysin samaa mieltä väittämästä oli 49 vastaajaa (noin 66 %). Jokseenkin samaa mieltä oli 23 vastaajaa (noin 31 %). 2 vastaajaa (noin 3%) ei ollut samaa, eikä eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä ei ollut kukaan vastaajista.

Seuraava väittämä oli ”koordinaattori on ollut helposti tavoitettavissa”. Täysin samaa mieltä väittämästä oli 55 vastaajaa (noin 74 %). Jokseenkin samaa mieltä väittämästä oli 16 vastaajaa (noin 22 %). 3 vastaajaa (noin 4 %) ei ollut väittämästä samaa, eikä eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä väittämästä ei ollut kukaan vastaajista.

Kolmas väittämä tässä osiossa oli ”vertaisillat ja toiminnanohjaukset ovat olleet hyödyllisiä ja niistä on saanut tukea tukihenkilönä/ystävänä toimimiseen”. Täysin samaa mieltä vastaajista oli 31 (noin 42 %). Jokseenkin samaa mieltä vastaajista oli 24 (noin 32 %). 16 vastaajaa (noin 22 %) ei ollut asiasta samaa, eikä

eri mieltä. Jokseenkin eri mieltä ei ollut kukaan vastaajista ja täysin eri mieltä väittämästä oli 3 vastaajaa (noin 4 %).

Koordinaattorilta saatuun ohjaukseen ja tukeen ollaan oltu pääasiassa tyytyväisiä, mutta vertaisiltojen toiminnanohjausten toteutukset ja sisällöt vaatisivat vielä kehittämistä.

9.4 Kokemuksia tukihenkilötoiminnassa jaksamisesta

Tämä osio käsitteli tukihenkilötoiminnassa jaksamista. Ensimmäisenä tässä osiossa oli avoin kysymys: ”Kuinka monta kertaa kuukaudessa keskimäärin tapaat tuettavaa lasta/nuorta/perhettä/maahanmuuttajaäitiä tai maahanmuuttajaperhettä?”

Vastaajista 21 (noin 28 %) kertoi tapaavansa tuettavaansa noin kaksi kertaa kuukaudessa. 11 vapaaehtoista (noin 15 %) kertoo tapaavansa tuettavaa 1-2 kertaa kuukaudessa. 3 vapaaehtoista (noin 4 %) tapaavat tuettavaansa noin 3 kertaa kuukaudessa. Noin kerran tai 0-1 kertaa kuukaudessa tuettavaa kertoo tapaavansa 4 vapaaehtoista (noin 5 %). 2 vapaaehtoista (noin 3 %) kertovat tapaavansa tuettavaansa 4 kertaa kuukaudessa. 4 vapaaehtoista (noin 5 %) kertovat tapaavansa tuettavaa 2-4 kertaa kuukaudessa. Loput vastanneista vapaaehtoisista (noin 37 %) kertoivat tapaamisten määrän vaihtelevan kuukausittain tilanteiden ja aikataulujen mukaan.

Yleisesti vastauksia tarkasteltaessa tukihenkilötapaamisia on pääasiassa kahdesti tai siitä vielä useammin kuukaudessa.

Toisena kysymyksenä tässä osiossa kysyttiin, onko tapaamisten tiheys ollut vapaaehtoisen mielestä sopiva. ”Kyllä” vastasi 70 vapaaehtoista (noin 95 %). Kysymykseen vastasi ”ei” 4 vapaaehtoista (noin 5 %).

Seuraavana tässä osiossa kysyttiin, ovatko tapaamiset olleet vapaaehtoisen mielestä sopivan pituisia. ”Kyllä” vastasi 72 vapaaehtoista (noin 97 %). ”Ei” vastasi 2 vapaaehtoista (2 %).

Viimeiset kysymykset tässä osiossa koskivat virkistystapahtumia ja niiden sisältöjä. Ensimmäisenä kysyttiin, ovatko virkistystapahtumat antaneet motivaatiota toiminnassa mukana pysymiseen. ”Kyllä” vastasi 52 vapaaehtoista (noin 70 %). ”Ei” vastasi 22 vapaaehtoista (noin 30 %).

Toisena oli kysymys, ovatko virkistystapahtumien sisällöt olleet mielekkäitä. ”Kyllä” vastasi 61 vapaaehtoista (noin 82 %) ja ”ei” vastasi 13 vapaaehtoista (noin 18 %).

Tukihenkilötapaamisten sisältöihin ja tapaamisten pituuteen ollaan oltu pääasiassa tyytyväisiä, mutta kehittämistä kaipaavat virkistystapahtumat ja niiden sisällöt.

9.5 Kokemuksia tukihenkilötoiminnan merkityksestä

Tämä osio käsitteli kokemusta tukihenkilötoiminnan merkityksestä niin vapaaehtoiselle itselleen, kuin myös tuettavalle vapaaehtoisen tarkastelemana.

Ensimmäisenä kysymyksenä tässä osiossa kysyttiin, onko vapaaehtoinen kokenut tukihenkilötoiminnan vaikuttaneen positiivisesti tuettavaan lapseen/nuoreen/perheeseen/ maahanmuuttajaäitiin tai maahanmuuttajaperheeseen. ”Kyllä” vastasi 70 vapaaehtoista (noin 95 %). ”Ei” vastasi 4 vapaaehtoista (noin 5 %).

Toisena kysymyksenä kysyttiin tässä osiossa, onko vapaaehtoinen kokenut tukihenkilönä toimimisen itselleen palkitsevana ja antoisana. ”Kyllä” vastasi 72 vapaaehtoista (noin 97 %) ja ”ei” vastasi 2 vapaaehtoista (noin 3 %).

Seuraavana tässä osiossa oli väittämä ”tukihenkilötapaamisten ajankohdista on ollut helppo sopia tuettavan lapsen/nuoren/perheen/maahanmuuttajaäidin tai maahanmuuttajaperheen kanssa”. ”Kyllä” vastasi 64 vapaaehtoista (noin 86 %) ja ”ei” vastasi 10 vapaaehtoista (noin 14%).

Viimeinen väittämä tässä osiossa oli ”tukihenkilötapaamisten sisällöistä on ollut helppo sopia yhdessä tuettavan lapsen/nuoren/perheen/maahanmuuttajaäidin tai maahanmuuttajaperheen kanssa”. Vapaaehtoisista 69 (noin 93 %) vastasi ”kyllä” ja 5 vapaaehtoista (noin 7%) vastasi ”ei”.

Tukihenkilötoiminnalla on siis havaittu olevan positiivisia vaikutuksia niin tuettaviin, kuin myös tukihenkilöihin itseensä. Kehittämistä määrällisten vastausten perusteella kaipaisi vielä tukisuhteissa mahdollinen tuen antaminen tapaamisten ajankohdista sopimiseen.

9.6 Kokemus tukihenkilötoiminnan tiedotuksesta ja viestinnästä

Kyselyn viimeinen osio liittyi tukihenkilötoimintaan liittyvään tiedotukseen ja viestintään. Tässä osiossa kysyttiin, ovatko toimintaan liittyvät viestintä- ja tiedotuskanavat olleet vapaaehtoisen mielestä toimivia ja hyviä. ”Kyllä” vastasi 72 vapaaehtoista (noin 97 %) ja 2 vapaaehtoista (noin 3 %) vastasi ”ei”.

Tukihenkilötoiminnan viestintään ja tiedotukseen ollaan siis oltu erittäin tyytyväisiä.

10 KVALITATIIVISET TULOKSET, SEKÄ JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINNAT TULOXSISTA KOKONAISUUTENA

10.1 Mitä asioita tukihenkilötoiminnan koulutuksissa voitaisiin kehittää ja miten?

Tukihenkilötoiminnan vapaaehtoiset ovat siis olleet pääasiassa tyytyväisiä peruskoulutuksen antamiin valmiuksiin. Myös koulutusten sisältämiin menetelmiin suurin osa vastaajista oli ollut täysin tai jokseenkin tyytyväisiä. Myös koulutuskertojen riittävyteen ollaan oltu pääasiassa täysin tai jokseenkin tyytyväisiä.

Suurin osa vastanneista vapaaehtoisista oli myös täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että koulutukset ovat motivoineet lähtemään mukaan toimintaan. Kuitenkin yhteensä 16 prosenttia vastanneista ei ollut asiasta samaa, eikä eri mieltä tai oli asiasta jokseenkin eri mieltä. Koulutuksiin voisi siis ehkä mahdoli-

sesti lisätä vielä motivaatioon vaikuttavia menetelmiä tai mahdollisesti esimerkiksi korostaa vielä, miten suuri merkitys tukihenkilötoiminnalla parhaimmillaan voisi olla.

Suurin osa jatkokoulutuksia käyneistä vapaaehtoisista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että mahdollisuuksia jatkokoulutuksiin on ollut riittävästi. Kuitenkin noin 14 prosenttia vastaajista ei ollut väittämistä samaa, eikä eri mieltä tai olivat jokseenkin eri mieltä.

Myös jatkokoulutuksien tuomasta oman tukihenkilötoiminnan osaamisen kehittävydestä oltiin montaa eri mieltä. Vastaajista yhteensä noin 84 prosenttia oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että jatkokoulutukset ovat kehittäneet osaamista, mutta yhteensä noin 16 prosenttia ei ollut samaa, eikä eri mieltä, oli jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä väittämästä.

Jatkokoulutuksien tarvetta voisi siis tulevaisuudessa kartoittaa lisää ja tehdä jatkokoulutuksia esimerkiksi sellaisten teemojen ympärille, jotka ovat ajankoh- taisia tai jotka herättävät tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisissa paljon kiinnos- tusta.

Tukihenkilötoiminnan koulutuksia koskevassa osiossa oli viimeisenä avoin ky- symys: ”onko koulutuksista jäänyt mielestäsi puuttumaan tärkeitä aiheita? Jos on, niin mitä?”

Esille tämän kysymyksen vastauksissa tulivat selkeästi seuraavat teemat; eri- kois- ja kriisitilanteet, yllättävät tilanteet, ihmisten kohtaaminen varsinkin toimin- nan alkuvaiheessa, toiminnan taloudellinen puoli, vertaistuki ja yhteisten peli- sääntöjen löytäminen tuettavan kanssa. Eräs vastaaja kertoi myös elämänko- kemuksen olleen varsinaista koulutusta hyödyllisempi asia.

Tässä taulukossa on jaoteltuna vapaaehtoisten vastauksia eri teemojen mukaan:

Teema/aihealue, joka on/olisi koulutuksissa tärkeä olla mukana:	Esimerkkejä vapaaehtoisten vastauksista:
Erikois- ja kriisitilanteet	"Perheväkivaltaan tai lastensuojelullisiin asioihin puuttuminen ystävän roolissa, miten toimia." "Olisi voinut tarkemmin käydä läpi, miten lasta voi tukea esim koulukiusaamistapauksessa tms. " "Koulutusta voisi olla kriisitilanteiden hallintaan. Mihin otat yhteyttä ensin, sitten?" "Ensiapukoulutusta ja kriisitilanteiden jälki purkua."
Yllättävät tilanteet	"Enemmän harjoitusta/itsevarmuutta yllättävissä tilanteissa toimimisesta. Esim. Miten reagoida lapsen sanoessa/kertoessa jotain odottamatonta. "
Ihmisten kohtaaminen ja toiminnassa alkuun pääseminen	"Hankalan tai haasteellisen tuettavan kohtaaminen voisi olla hyvä aihe meille kaikille" "ihmisten kohtaaminen ja toiminnan aloitus"
Toiminnan taloudellinen puoli	"Euromääräiset rajat, millaisia kuluja kaveritoiminnasta saa syntyä"
Yhteiset pelisäännöt tuettavan kanssa/molemmin puolinen motivaatio toimintaan	"Mielestäni esim.se että poika ei ole ollut paikalla sovitusti,"annetaanko anteeksi" kerran,kaksi..."
Jatkokoulutukset ja asioiden kertaaminen	"Jatkokoulutus yleensä ottaen on aina tervetullut" "Kyllä koulutus ja asioiden uudelleen käsittely palauttaa asioita joita ei ole alkukoulutuksen jälkeen tarvin-

	nut ja tulee ajankohtaiseksi vasta vuosien päästä, eli koulutus ollut riittävä ja hyvin kokoonnuttu useasti vuodessa keskustelemaan asioista yleisellä tasolla.”

Voisikin olla siis hyödyllistä pohtia, millaisia erilaisia koulutuksia ja jatkokoulutuksia eri tukihenkilötoiminnan muodoissa olevat vapaaehtoiset voisivat tarvita ja mistä olisi heille hyötyä. Voisi olla mahdollisesti hyödyllistä myös tarkastella, millaisille tukimuodoille esimerkiksi jatkokoulutukset ovat suunnattuja tällä hetkellä ja tulisiko jatkokoulutuksien määrää tai sisältöjä laajentaa. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista on perhekummitoiminnassa mukana ja esimerkiksi kaveri-, maahanmuuttaja- ja perhetoiminnassa olevat vapaaehtoiset saattavat kaikki kohdata keskenään erilaisia tilanteita, joissa tarvitsisi lisää tukea, koulutusta tai perehdytystä.

10.2 Miten koordinaattorilta saatavaa ohjausta ja tukea voitaisiin kehittää?

Koordinaattorilta saatuun tiedon ja tuen määrään oli suurin osa vastaajista täysin tai jokseenkin tyytyväisiä. Voimakkaampaa hajontaa ja eriäviä mielipiteitä ilmeni vertaisiltojen ja toiminnanohjausten hyödyllisyyteen liittyen. Vertaisiltojen ja toiminnanohjausten hyödyllisyydestä ja niiden kautta saadusta tuesta toimintaan ei ollut samaa, eikä eri mieltä tai oli täysin eri mieltä yhteensä noin 26 prosenttia vastaajista.

Avoimena kysymyksenä koordinaattorilta saatua tukea ja ohjausta käsittelevässä osiossa oli: ”Olisitko tarvinnut enemmän ohjausta ja tukea? Jos kyllä, niin mihin?”

Tämän kysymyksen vastauksissa tulivat esille seuraavat teemat: toiminnassa alkuun pääseminen, vertaistuki, koordinaattorin yhteydenpito ja ohjaustoimintaan tuen saaminen. Muutama vapaaehtoinen oli myös vastannut, että omien lasten kasvattamisen kautta tai oman kasvatusalan työn kokemuksen kautta

on oppinut toimimaan myös tukihenkilötoiminnassa ilman ylimääräistä ohjausta ja tukea.

Tässä taulukossa on esimerkkejä vapaaehtoisten vastauksista jaoteltuina eri teemojen mukaan:

Teema/aihealue, johon olisi hyvä saada enemmän ohjausta ja tukea tukihenkilötoiminnan koordinaattorilta:	Esimerkkejä vapaaehtoisten vastauksista:
Toiminnassa alkuun pääseminen	"Olen tarvinnut neuvoja useasti kun aloitin toimintaa, koska vastaan tuli hyvin poikkeuksellisia tilanteita joita kaikkia ei voi koulutuksessa käydä läpi. " "Alussa oli haasteita ja silloin olisin tarvinnut vähän lisää ohjausta. Vertaisilloissa oli niin paljon asiaa, ettei siellä pystynyt avautumaan omista jutuista. Olisi ollut tarvetta ohjaajan kanssa kahdenkeskeiselle keskustelulle. Kaikki meni kuitenkin lopulta hyvin, maalaisjärjellä hoidettuna" "Olen joutunut joitakin kertoja kyselemään neuvoja alkutaipaleella ja saanut myös neuvoja hyvin uusiin tilanteisiin" "aluksi olisi tarvinnut enemmän kyselyä ja tukea"
Vertaistuki	"En ole päässyt vertaisiltoihin ja toiminnanohjauksiin Mikkeliin koska en omista autoa." "Yksinäistä puuhaa; olisi mukava ehkä vielä useammin tavata muita vapaaehtoisia"
Koordinaattorin yhteydenpito	Koordinaattori voisi ottaa yhteyttä ja kysyä miten menee. Ehkä nyt kun ohjaaja on äskettäin vaihtunut, kaipaisin häneltä hieman enemmän tukea; en ole edes tavannut.
Tukea ohjaustoimintaan	"Jos tukihenkilöllä ei ole aiempaa ohjaustaustaa, niin siihen saattaa tarvita rohkaisua ja jopa erilaisia ratkaisumalleja. "

Erityisesti tukihenkilötoiminnassa alkuun pääseminen tuli lukuisissa vastauksissa esille. Näissä vastauksissa korostui myös se, että jokainen tukisuhde on erilainen ja joihinkin mahtuu yllättäviä ja poikkeuksellisia tilanteita enemmän, kuin toisiin. Useat vastaajat myös kertoivat, että erityisesti toiminnan alussa olisi tärkeää, että koordinaattori kyselisi säännöllisesti, kuinka on mennyt ja vastailisi mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Esille tulee myös vertaistuen suuri merkitys, joten ehkä vertaisiltoja voitaisiin joillakin hyvin aktiivisilla alueilla järjestää

enemmänkin. Toisaalta vastauksissa tuli myös esille, että vertaisilloissa asiaa on paljon ja ohjelma on usein hyvin tiivis. Olisi siis hyvä, että koordinaattoreilla ja tukihenkilöillä on myös riittävästi aikaa kahdenkeskisille toiminnanohjauksille riittävän usein.

10.3 Mitä asioita tukihenkilötoiminnassa jaksamiseen liittyvässä tuessa ja toiminnassa voitaisiin kehittää?

Tukihenkilötapaamisten määrään liittyvistä tuloksista voidaan päätellä, että tukihenkilötapaamisten määrä vaihtelee erittäin paljon tukisuhdekohtaisesti ja jokaisessa tilanteessa voi olla oma henkilökohtainen hyvä tapa toimia ja määrä tavata. Tukihenkilötapaamisten tiheyteen ja ajalliseen pituuteen oli vastaajista selkeä enemmistö tyytyväisiä.

Eroja mielipiteissä ilmeni kysyttäessä mielipiteitä virkistystapahtumista. Enemmistö vastaajista piti virkistystapahtumia motivoivina, mutta noin 30 prosenttia vastaajista vastasi, etteivät virkistystapahtumat ole antaneet motivaatiota toiminnassa mukana pysymiseen. Myös virkistystapahtumien sisällöt näin ollen jakoivat vastaajissa mielipiteitä. Enemmistö vastaajista piti virkistystapahtumien sisältöjä mielekkäinä, mutta 13 prosenttia vastaajista ei pitänyt virkistystapahtumien sisältöjä mielekkäinä.

Tukihenkilötoiminnassa jaksamista käsittelevässä osiossa oli avoin kysymys heille, jotka olivat vastanneet ”ei” kysymykseen siitä, ovatko virkistystapahtumien sisällöt olleet mielekkäitä. Viimeisenä kysyttiin, kuinka vapaaehtoinen kehittäisi virkistystapahtumia. Vastauksissa nousi esille tapahtumiin oleva pitkä välimatka ja tapahtumien kokeminen olevan suunnattu ohjelmaltaan enimmäkseen lapsiperheille. Yhden vapaaehtoisen vastauksessa tuli myös esille, että tuettavia lapsia ja nuoria, sekä heidän mielenkiinnon kohteitaan ja harrastuksiin olisi hyvä tuntea riittävästi, jotta virkistystapahtumia voitaisiin kehittää mahdollisimman monille kohderyhmään kuuluville mieluisiksi. Jälleen esille siis nousee toiminnan monipuolinen kohderyhmä.

10.4 Miten tukihenkilötoiminnan merkityksellisyys ilmenee, ja kuinka tätä voitaisiin edistää vielä lisää?

Tässä osiossa selkeä enemmistö tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisista (yli 90 %) kertoo kokeneensa toiminnan vaikuttaneen positiivisesti tuettavaan ja myös kokeneensa toiminnan itselleen palkitsevana ja antoisana.

Enemmistö vastanneista oli myös sitä mieltä, että tukihenkilötapaamisten ajankohdista ja sisällöistä on ollut helppoa sopia. Kuitenkin 14 prosenttia vastaajista vastasi, että tapaamisten ajankohdista ei ole ollut helppoa sopia, joten ehkä myös tähän tukihenkilön ja tuettavan väliseen viestinnälliseen asiaan olisi hyödyllistä saada välillä lisää tukea.

Kokemusta tukihenkilötoiminnan merkityksellisyydestä käsittelevässä osiossa oli useita avoimia kysymyksiä. Ensimmäisenä kysyttiin, kuinka tukihenkilötoiminnan positiiviset vaikutukset ovat näkyneet tuettavassa.

Yhtenä konkreettisena asiana esille tulee se, että perheiden äidit ovat pirteämpiä ja jaksavat toimia omassa arjessaan paremmin tukihenkilön avun myötä. Toinen tärkeä konkreettinen toiminnan tulos on maahanmuuttajaäitien- ja perheiden kulttuuriin ja yhteiskuntaan sopeutumisen helpottuminen. Kolmantena esille tulee tuettavien lapsien ja nuorien reippauden, oma-aloitteisen toiminnan, itsevarmuuden sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Neljäntenä positiivisena vaikutuksena on se, että tukihenkilötoiminta on mahdollistanut lapsille ja nuorille erilaisia tekemisen muotoja ja uusia kokemuksia. Viidentenä konkreettisena toiminnan positiivisena tuloksena on se, että tuettavat kokevat tukihenkilön olevan luotettava aikuinen, jolle voi kertoa myös salaisuuksia ja puhua avoimesti monenlaisista eri asioista. Tuettavat lapset, nuoret, äidit ja perheet ovat myös sanoneet osalle vastanneista tukihenkilöistä, että heillä on tunne siitä, että joku todella välittää. Tuettavat lapset ja nuoret ovat saaneet tukihenkilöltä myös tukea koulussa ja opinnoissa jaksamiseen. Tukihenkilöt ovat myös huomanneet lasten, nuorten ja perheiden iloisen asenteen toimintaa kohtaan.

Tässä taulukossa on jaoteltuna vapaaehtoisten vastauksia eri tukihenkilötoiminnan tuomien positiivisten vaikutusten mukaan:

Toiminnan positiivinen vaikutus tuottavaan:	Esimerkkejä vapaaehtoisten kokemuksista; miten tämä on näkynyt?
Pirteämpiä äitejä, jotka saavat välillä myös omaa aikaa	"äiti ei ole niin väsynyt" "Olen tukenut yh.äidin jaksamista" "Olen aina tervetullut, perheen äiti on avustani hyvin kiitollinen" "Äiti on vaikuttanut piristyneeltä saatuaan omaa aikaa tai voituaan keskittyä vain nuorempaan lapseen." "vanhempien palautteesta. Itsekin olen nähnyt muutoksen vanhemman jaksamisessa ja toiminnassa." "Äidillä on ollut aikaa rentoutua, lapsi on kertonut pitäneensä"
Kulttuuri ja yhteiskuntaan sopeutuminen	"Ovat tutustuneet uuteen asuinpaikkaan paremmin" "Olen voinut auttaa häntä suomalaisen yhteiskunnan kiemuroissa" "Kielen ja kulttuurin oppiminen, lisääntynyt itsevarmuus" "Kontakti suomalaiseen naiseen tärkeä. Tieto eri tavoista ja käytänteistä auttanut äitiä."
Lapsen ja nuoren vuorovaikutustaitojen kehittyminen, sekä reippauden ja itsevarmuuden lisääntyminen	"Kehityksenä lapsen käyttäytymisessä ja vuorovaikutustaidoissa." "Tuettava lapsi saanut enemmän itsevarmuutta tekemiinsä minun kanssa" "Kaveri on rauhoittunut ja muuttunut iloisemmaksi ja sosiaalisemmaksi" "Hän on saanut lisää itseluottamusta ja rohkeutta."
Erilaisten tekemisen muotojen ja uusien kokemusten mahdollistaminen lapsille ja nuorille	"Lapsi pääsi tekemään haluamiaan juttuja, kertoi, että tykkää toiminnasta." "Olen mahdollistanut erilaisia tekemisen muotoja, kuten elokuvissa käynnin, valokuvaamisen, leipomisen jne" "Tapaamisemme ovat antaneet sisältö ja hyviä kokemuksia lapsille" "Nuori on päässyt kertomaan ja näyttämään omaa osaamistaan. Näin ollen itsetunto on parantunut."
Salaisuuksien jakaminen, avoin puhu-	"Koko perhe on tullut avoimemmaksi ja välillämme on luottamus."

minen ja luottamus	"He ovat saaneet uusia kontakteja ja voineet jakaa omia asioita kanssamme" "Olen saanut kuulla salaisuuksiakin :)"
Tunne siitä, että välitetään	"Nuori on kokenut, että hänestä välitetään." "Juuri eilen sain lämpimän halauksen ja `En tiedä, miten olisin selvinnyt tästä päivästä ilman sinua. Jo viikonloppuna oli mukava ajatella, että sinä tulet tiistaina.`"
Apua myös koulussa jaksamiseen	"Lapsi on rauhoittunut, keskittymiskyky on parantunut myös koulussa" "olen pystynyt auttamaan käytännön asioissa ja jopa koulussa, lapset luottavat"
Ilon kokeminen ja innostuminen	"Iloisuutena ja innokkuutena aina uuden tapaamisen sopimiseen." "Hymy lapsen huulilla, into tekemisessä." "Iloisuutena ja positiivisuutena" "Se on kerrottu suoraan ja näkyy myös aina iloisena ja myönteisenä vastaanottona."

Yhtenä työni suurimpana tutkimuskysymyksenä oli se, kuinka tukihenkilötoiminta voi vaikuttaa lapsien ja nuorien psykososiaaliseen kehitykseen tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten kertomien kokemusten näkökulmasta.

Perhekummitoiminnassa, ystäväperhetoiminnassa ja ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toiminnassa mukana olevat vapaaehtoiset kertoivat useissa vastauksissaan, kuinka lasten ja nuorten äidit ovat piristyneet, saaneet omaa aikaa ja tämän myötä myös jaksaneet arjessaan paremmin muun muassa antaa huomiota lapsille.

Kun lapsen vanhemmat ovat virkeitä, he jaksavat myös huolehtia ja antaa huomiota lapsilleen. Tämä vaikuttaa lapsen kehitykseen monella tavalla muun muassa lapsen iästä riippuen. Kun lapsi saa varhaislapsuudessaan jo myönteisiä kasvukokemuksia, hänelle kehittyy vahva ja positiivinen perusluottamus elämään (Lindblom-Ylänne ym. 2005, 172). Näitä myönteisiä kasvukokemuksia on vaikeampaa saavuttaa, jos perheen vanhemmat tai esimerkiksi yksinhuoltajaäiti

on liian väsynyt tai hänellä on liikaa vastuuta elämäntilanteessaan. Myös esimerkiksi leikki-ikäiselle lapselle on tärkeää saada myönteistä vastakaikua omasta toiminnastaan, jotta hänen oma-aloitteisuuden taitonsa kehittyisivät (Lindblom-Ylänne ym. 2005, 173). Virkeät ja hyvinvoivat vanhemmat jaksavat myös esimerkiksi kannustaa lasta hänen toiminnassaan ja näin tukevat lapsen oma-aloitteista ja itse ohjautuvaa toimintaa myös tämän tulevaisuudessa.

Tukihenkilötoiminta on auttanut maahanmuuttajaäitejä- ja perheitä suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan sopeutumisessa. Eräs kyselyyn vastanneista tukihenkilöistä kertoi, että suomen kielen ja kulttuurin oppimaan tunteminen on tuonut maahanmuuttajaäidille lisää itsevarmuutta. Vastauksissa tulee myös esille tukihenkilöiltä saatu apu äideille ja perheille uuteen asuinpaikkaan ja yhteiskuntaan tutustumisessa.

Kun lapsen tai lapsien vanhemmat tuntevat esimerkiksi asuinmaansa kieltä ja kulttuuria, pystyvät he opettamaan näitä asioita myös omille lapsilleen ja vanhempien lisääntynyt itsevarmuus voi vaikuttaa myös lapsien itsevarmuuden ja itsenäisen toiminnan kehittymiseen. Ympäristön kannustus ja rohkaisu on varsinkin esimerkiksi taapero- ja leikki-ikäisille lapsille tärkeää, sillä silloin heidän autonomia, eli tunne omista itsenäisistä voimavaroistaan kehittyi vahvaksi (Lindblom-Ylinen 2005, 172, 173). Näin myös lasten eläminen ja oleminen kulttuurillisesti uudessa ympäristössä mahdollisesti helpottuu ja turvallinen kasvu, sekä kehittyminen on helpompaa.

Näin myös esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten lasten koulumaailmaan siirtyminen tai mahdollisesti siellä jo oleminen voisi helpottua paljon, kun omaan kulttuurilliseen ympäristöönsä on saanut turvallista perehdytystä jo aikaisemmin tai kouluajan ulkopuolella. Esimerkiksi koulutehtävissä saadut onnistumisen tunteet ja osaamisen kokemukset tuottavat tunteen omasta pystyvyydestä ja ylpeyttä omista saavutuksista- (Lindblom-Ylänne ym. 2005, 173). Tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten vastauksissa esille tulevat myös positiiviset vaikutukset siinä, että on voinut auttaa lapsia ja nuoria myös kouluun liittyvissä asioissa. Tämän myötä tuettavilla lapsilla ja nuorilla on voinut lisääntyä opiskeluun liittyvät onnistumisen kokemukset, jotka voivat parantaa itsetuntoa ja korkeaa tunnetta omien kykyjen riittävydestä.

Kuten koulutyössä, niin myös esimerkiksi harrastuksissakin saadut onnistumisen ja osaamisen kokemukset tukevat lasten ja nuorten itsevarmuuden ja itsetunnon tervettä kehitystä. Myös esimerkiksi nuoruusiässä nuoren rakentaessaan omaa identiteettiään on tärkeää, että nuori on päässyt esimerkiksi kokeilemaan erilaisia sosiaalisia rooleja ja tekemään itsenäisiä valintoja, sekä toteuttamaan itseään. (Lindblom-Ylänne 2005, 173.)

Vapaaehtoisten vastauksissa tuleekin esille tuettavien lasten ja nuorten saamat uudet kokemukset ja mahdollisuudet päästä näyttämään omaa osaamistaan tukihenkilötoiminnan kautta. Tämä voi tukea vahvasti lasten itsetunnon kehitystä ja esimerkiksi nuorten oman identiteetin, sekä minäkuvan löytymistä.

Vapaaehtoisten vastauksissa tulee myös esille tuettavien lasten ja nuorten kehittyminen heidän vuorovaikutustaidoissaan, reippaudessaan ja itsevarmuudessaan. Vastauksissa tulee esille myös muun muassa lapsen itseluottamuksen ja rohkeuden lisääntyminen kaikenlaisiin tekemisiin. Eräs tukihenkilö myös kertoo tuettavansa muuttuneen iloisemmaksi ja sosiaalisemmaksi. Tuettavien ja tukihenkilöiden välille on myös monissa tilanteissa muodostunut avoin luottamus ja avointa keskustelua vaikeistakin asioista. Myös lapsiperheiden ilon kokeminen ja innostuminen on lisääntynyt, sekä tunne siitä että heistä välitetään.

Nämä kaikki tekijät voivat olla yhteydessä toisiinsa, sekä olla syy-seuraussuhteessa keskenään toisiinsa, suuntaan tai toiseen.

On esimerkiksi tärkeää, että lapsella on elämässään aikuisia, jotka ovat hänen puolellaan ja näkevät asioita hänen näkökulmastaan. Tämä tukee lapsen tunnetta siitä, että hän kuuluu johonkin ryhmään ja että hänestä välitetään. Tämä auttaa myös lasta syventämään omaa itsetuntemustaan ja opettaa hänelle myönteistä elämänasennetta. (Juusola 2010, 19.)

Tukihenkilötoiminnan kautta lapset ja nuoret voivat saada itselleen juurikin tällaisen aikuisen ystävän, jolla on aikaa kuunnella ja tukea lasta, sekä osoittaa hänelle myötätuntoa. Vaikka esimerkiksi lapsen vanhemmat tekisivät näin myös, on silti tärkeää, että lapsella on riittävästi ihmisiä ympärillään, joilla on aikaa kuunnella ja jotka välittävät hänestä. Myös perheiden kanssa toimivat tu-

kihenkilötoiminnan vapaaehtoiset voivat esimerkiksi monenlaisella perheen auttamisella myös mahdollistaa enemmän aikaa lapsien ja vanhempien väliselle vuorovaikutukselle ja keskustelulle.

Myös esimerkiksi lapselle annettava kannustus ja positiivinen palaute, sekä kii-reetön läsnäolo lapsen elämässä vahvistavat ja antavat motivaatiota lapsen sosiaaliselle toiminnalle ja oma-aloitteisuudelle sosiaalisuuteen jatkossakin (Juusola 2010, 34-35).

Tukihenkilötoiminnan vapaaehtoiset ovat voineet tarjota tuettaville lapsille ja nuorille omaa aikaansa ja esimerkiksi erilaisien harrastuksien tai koulutehtävissä antamansa tuen ja kannustuksen kautta tukea lasten sosiaalisuutta ja myös esimerkiksi itsetunnon kehitystä.

Seuraavana tässä osiossa oli avoin kysymys siitä, miksi vapaaehtoinen ei ole kokenut toiminnan vaikuttaneen positiivisesti tuen kohteena olleeseen.

Vastaajat kertoivat syiksi, että tuettavilla ei ole ollut riittävästi intoa ja kiinnostusta toimintaa kohtaan. Eräs vastaaja taas kertoi, ettei koe toimintaa aina välttämättä tuettavalleen tarpeelliseksi, sillä hän kokee tuettavalla olevan kaikki asiat päällisin puolin hyvin kotona.

Tällaisissa vastaajien edellä mainituissa tilanteissa siis voisi esimerkiksi keskustella yhdessä koordinaattorin, tukihenkilön ja tuettavan lapsen, nuoren, perheen, maahanmuuttajaperheen tai maahanmuuttajaäidin kanssa toiminnan tarpeellisuudesta, sekä siitä millaisia odotuksia toiminnan eri osapuolilla toiminnan suhteen on.

Viimeiset avoimet kysymykset tässä osiossa keskittyivät tutkimuskysymykseen siitä, millaiset asiat motivoivat tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisia olemaan toiminnassa mukana.

Avoimena kysymyksenä oli kysymys siitä, miksi vapaaehtoinen on kokenut tukihenkilönä toimimisen itselleen palkitsevana ja antoisana. Vastauksissa selkeästi esille nousivat auttamisesta tuleva hyvä mieli, uusista kulttuureista oppiminen, molemminpuolisen ystävyuden kokeminen ja kavereiden saaminen. Myös uu-

den oppiminen, omasta kuplasta ulos pääseminen ja ihmisten kohtaaminen tulevat esille. Osa vastanneista kertoo myös tykkäävänsä lapsista ja siksi on ilo seurata lasten kasvua. Vastauksissa nousee myös esille se, että eläkkeellä olevat vapaaehtoiset saavat tukihenkilönä toimimisesta ajanvietettä ja eräs vapaaehtoinen kertoi myös palkitsevana sen, että toiminnan kautta saa myös täydennystä omaan ansioluettelonsa.

Tässä taulukossa on jaoteltuna vapaaehtoisten vastauksia kysymykseen eri teemojen mukaan:

Syy, miksi vapaaehtoinen on kokenut toiminnan palkitsevana ja antoisana itselleen:	Esimerkkejä vapaaehtoisten vastauksista:
Auttamisesta tuleva hyvä mieli	"Koen auttavan ja tekeväni jotain tärkeää" "Hyvä mieli ja olen useasti tuntenut, että minusta ollut apua" "Kokemus siitä, että pystyy vaikuttamaan positiivisesti" "Auttamisesta tulee hyvä mieli, olen saanut itsekin aikoinaan apua lasten kanssa, joten ymmärrän pienenkin avun olevan tärkeää."
Uusista kulttuureista oppiminen	"On rikastuttavaa oppia toisista kulttuureista" "Koko perhe on tullut läheiseksi. Sodan tuomat ongelmat tulevat lähelle. Asenteet tarkentuvat." "auttamisesta tulee hyvä mieli, saan käyttää kielitaitoa ja oppia toisen kulttuurista"
Molemminpuolinen ystävyys ja kavereiden saaminen	"Olen saanut ihanan ystävän, on ollut hienoa seurata hänen kasvuaan ihmisenä." "sosiaaliset suhteet itsessään tuovat hyvän mielen" "itse kaipaava kavereita ja tätä kautta oli ihanaa saada uusi kaveri."
Uuden oppiminen	"Luottamus on saavutettu. Jokainen lapsi opettaa myös tukihenkilöitä." "Tämä on mahdollistanut tietynlaisen tilanteen arviointi taidon ja tilannetietoisuuden kehittymisen" "Myös maailmankuvani ja yhteiskuntaamme liittyviä asioita on avartunut."
Ihmisten kohtaaminen ja lasten kasvun	"Pidän lapsista ja heidän kanssaan touhuamisesta ja leikkimisestä."

seuraaminen	"Ihana nähdä perheen pienimmäisen kasvavan ja oppivan uutta" "Tutustuminen ja seurustelu, uudet tuttavuudet...ihmiset!"
Ajanvietettä	"Eläkeläiselle ajankulua. " "Sisältöä eläkeläisen elämään. "
Virkistyminen ja piristyminen	"jaksaa itsekin paremmin" "Palkitsevaa työtä jo antaa itsellekin energiaa" "Uusia kokemuksia ja ajatusten vaihtoa"

Vapaaehtoistyön timanttimallin näkökulmasta voimakkaimpana vapaaehtoisten motivaatiotekijänä tukihenkilötoiminnassa on vastauksien perusteella antaminen. Monet vastaajista kokevat, että auttamisesta tulee hyvä mieli, ja että on palkitsevaa huomata tekevänsä jotain tärkeää. Useissa vastauksissa tuli myös esille vastavuoroisuus; kun on itsekin saanut apua, haluaa antaa sitä myös muille.

Myös läheisyys ja kontaktit tulevat vapaaehtoisten vastauksissa vahvasti esille yhtenä motivaation muotona. Useat vapaaehtoiset kertovat, että on antoisaa tutustua ja jutella uusien ihmisten kanssa, sekä touhuta esimerkiksi lasten kanssa.

Uuden etsintä on myös yksi tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten tärkeä motivaattori. Eräs vapaaehtoinen esimerkiksi kertoo saaneensa toiminnan kautta uusia kokemuksia ja hyvää ajatusten vaihtoa ihmisten kanssa.

Tärkeänä motivaation muotona vapaaehtoisten vastauksissa on myös saaminen. Tukihenkilötoiminta jo itsessään antaa vapaaehtoisille koulutuksen, mutta myös uusia kokemuksia ja esimerkiksi vastauksissa paljon esille tulevan mahdollisuuden oppia uutta esimerkiksi uusista kulttuureista.

Saaminen ja myöskin toiminnan tavoittelun motivaatiomuoto näkyvät esimerkiksi eläkeikäisten vapaaehtoisten vastauksissa. Tukihenkilönä toimiminen tuo sisältöä eläkeläisen arkeen. Myös eräs vapaaehtoinen kertoi ryhtyneensä tukihenkilöksi muuttaessaan uudelle paikkakunnalle ja sai näin myös uusia kontakteja ja uutta sisältöä elämäänsä.

Avoimena kysymyksenä oli myös se, miksi vapaaehtoinen ei ole kokenut toimintaa itselleen palkitsevana ja antoisana. Vastauksissa esille nousevat riittämättömyden tunne ja se, että vapaaehtoinen luuli saavansa toiminnan kautta uuden ystävän, mutta kokeekin sen sijaan olevansa asiakaspalvelija.

10.5 Kuinka tukihenkilötoiminnan tiedotusta ja viestintää voitaisiin kehittää?

Ylivoimaisesti suurin osa kyselyyn vastanneista vapaaehtoisista oli tyytyväisiä tukihenkilötoiminnan tiedotus- ja viestintäkanaviin.

Avoimena kysymyksenä tiedotusta ja viestintää käsittelevässä osiossa oli avoin kysymys ”minulle sopivimpia viestintäkanavia tukihenkilötoiminnassa ovat...”

25 vastaajaa (noin 34 %) mainitsevat WhatsAppin. Sähköpostin parhaana viestintäkanavana mainitsee 32 vastaajaa (noin 43 %). Muita satunnaisemmin vastauksissa esille tulevia viestinnän ja tiedotuksen tärkeitä kanavia olivat Facebook, tekstiviestit ja soittaminen. Useissa vastauksissa esille tulee myös se, että erilaiset viestintä- ja tiedotuskanavat toimivat erilaisissa asioissa ja riippuen myös siitä, viestiikö vapaaehtoinen koordinaattorin vai tuettavan kanssa. MLL:n Järvi-Suomen piirin Facebook-ryhmän tiedotus koskee koko piirin alueella tapahtuvaa toimintaa ja tapahtumia, joten osa vapaaehtoisista sanoi tämän olevan välillä häiritsevää ja harhaanjohtavaa.

Kokemukset eri viestintäkanavien käytön toimivuudesta voivat olla hyvin subjektiivisia ja vaihdella vastaajien kesken paljon myös riippuen juurikin siitä, kenen kanssa viestintä tapahtuu. Myös vastaajien ikäjakaumat voivat vaikuttaa siihen, miksi tietyt viestintäkanavat voivat nousta ylitse muiden. Enemmistö tutkimukseen vastaajista oli iältään 62 vuotiaita tai siitä vanhempia. Esimerkiksi 18 vuotias ja 62 vuotias saattavat käyttää keskenään yleisestikin arjessaan hyvin erilaisia viestintä- ja sosiaalisen median kanavia keskenään.

11 TUTKIMUSTULOKSIEN YHTEENVETO JA TÄRKEIMMÄT JOHTOPÄÄTÖKSET

11.1 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Validiteetilla ilmaistaan sitä, miten hyvin tutkimuksessa käytetty mittaus- tai tutkimusmenetelmä mittaa juuri sitä tutkittavan ilmiön ominaisuutta ja tutkimuskysymyksiä, mitä on tarkoituskin tutkia (Hiltunen 2009).

Reliabiliteetilla ilmaistaan, miten luotettavasti tutkimuksessa käytetty menetelmä mittaa haluttua ilmiötä. Reliabiliteettia tarkasteltaessa tulee arvioida esimerkiksi sitä, kuinka eri indikaattorit mittaavat samoja asioita, ilmiöiden havainnointitarkkuutta, viitekehyksen ymmärrystä suhteessa tutkimustuloksiin ja havainnon jatkuvaa samankaltaisuutta tai samojen havaintojen toistuvuutta tutkimuksessa (Hiltunen 2009.)

Koen tutkimukseni validiteetin, olleen korkea, sillä pohdimme tilaajan kanssa tarkasti, mitä tulemme tutkimuksessa kysymään ja kuinka kysymykset muotoilemme. Kyselyssä oli monia eri aihealueita ja se palveli monenlaisilla taustoilla olevia MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisia. Vapaaehtoistyön kehittäminen järjestöissä sisältää monia eri tekijöitä, joita tulee tarkastella toiminnan tehokkaan ja tuotteliaan kehittämiseen kannalta. Kysely otti muun muassa huomioon myös ne vapaaehtoiset, jotka ovat käyneet jatkokoulutuksia ja käyneet virkistystapahtumissa tai vertaisilloissa.

Tutkimuksen reliabiliteettia arvioitaessa tulee huomioida kyselyyn vastanneiden lukumäärä suhteutettuna MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten kokonaislukumäärään ja muun muassa mahdolliset painottumiset tiettyihin toimintamuotoihin tai toiminta-alueisiin. Järjestötoiminnassa aktiivisten vapaaehtoisten määrät elävät jatkuvasti. MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnassa oli keväällä 2018 mukana noin 240 aktiivista vapaaehtoista. STEA:n rahoittamia tukimuotoja käsittelevään kyselyyni vastasi 74 vastaajaa, joka on noin 31 prosenttia tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten kokonaislukumäärästä. Vastaajista enemmistö oli käynyt koulutukset ja toimivat Keski-

Suomen alueella. Toimintamuodoista suurin osa vastaajista oli mukana perhekummi- tai kaveritoiminnassa.

Vaikka kyselyyn vastasikin vain noin 31 prosenttia Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisista, saatiin tutkimuksella paljon konkreettista tietoa toiminnasta ja esimerkiksi monissa avoimien kysymyksien vastauksissa toistui usein samat aiheet ja teemat, joita tukihenkilötoiminnassa voitaisiin tulevaisuudessa kehittää.

Vastaajien painottuminen Keski-Suomen aktiiveihin on tärkeää ottaa huomioon esimerkiksi koulutuksia koskevissa kysymyksissä ja esimerkiksi koordinaattorilta saatuun ohjaukseen ja tukeen liittyvissä kysymyksissä. Kun lähes puolet vastaajista toimii Keski-Suomen alueella, niin suurin osa vastauksista ja myös avoimien kysymyksien vastauksissa esille tulevista kehittämisideoista koskevatkin muun muassa juuri Keski-Suomen alueen koulutuksia tai koordinaattoritoimintaa. Tutkimus oli laaja ja jokaisen vastaajan kohdalla olisi voinut vielä tarkastella vastauksia yksityiskohtaisemmin ja tarkastella sitä, millaisia erilaisia aiheita ja kehittämisideoita juuri joillakin tietyillä alueilla tai tietyn toimintamuodon vapaaehtoisten vastauksissa nousee esille.

Perhekummien suuri osuus vastaajista näkyi erityisesti esimerkiksi avoimissa vastauksissa koskien toiminnan positiivisia vaikutuksia, joita vapaaehtoiset ovat nähneet tuettavissaan. Perheiden äitien paremmin jaksaminen ja piristyminen tulevat erityisen voimakkaasti vastauksissa esille, mutta kuitenkin myös muut tukihenkilötoiminnan toimintamuodot pääsevät kaikessa laadullisessa materiaalissa hyvin näkyviin. Myös esimerkiksi aiheet, joita koulutuksiin toivottiin lisää, olivat hyvin monipuolisia ja tässäkin korostui se, että jokainen tukisuhde on erilainen. Tukisuhteissa voi aina olla keskenään erilaisia haasteita ja avuntarpeita myös heillä, jotka ovat keskenään samassa toimintamuodossa mukana.

11.2 Mitkä asiat MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnassa toimivat hyvin?

MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnalla on monia positiivisia vaikutuksia tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten näkökulmasta niin tuettaville lapsille, nuorille, perheille, maahanmuuttajaperheille ja maahanmuuttajaäideille, kuin myös tukihenkilöille itselleenkin. Tukihenkilötoiminta myös tukee lasten ja nuorten kehitystä, ja jo pienilläkin teoilla ja tuen määrällä voi olla suuri merkitys esimerkiksi lasten ja nuorten itsetunnon tukemisessa.

Tukihenkilötoiminnan vapaaehtoiset kokevat toiminnan monilla eri tavoilla palkitsevana ja antoisana, joten heistä suurin osa kokee toiminnan myös motivoivana pääasiassa emotionaalisista ja esimerkiksi uusien asioiden oppimiseen, sekä uusiin ihmisiin tutustumiseen liittyvistä syistä välineellisten arvojen, kuten esimerkiksi ansioluettelon täydentämisen sijaan. Voidaan siis osoittaa, että tukihenkilötoiminta on tärkeää ja merkityksellistä vapaaehtoistyötä useimmissa tapauksissa toiminnan kaikille osapuolille. Tukihenkilötoiminnan vapaaehtoistyössä myös näkyy selkeästi kansalaistoiminnan tärkeät periaatteet: yhteisen hyvän tavoittelu ja avun antaminen muille, kuin itselle.

Koulutusten sisältöihin ja koulutuskertojen määrään vastanneet tukihenkilötoiminnan vapaaehtoiset olivat pääasiassa tyytyväisiä, vaikka laadullisessa aineistossa tuleekin esille myös aiheita ja kehittämideoita, joita tulevaisuuden koulutuksissa voitaisiin vielä huomioida ja tehdä mahdollisia lisäyksiä koulutuksissa käsiteltäviin aihealueisiin.

Koordinaattoreilta saatuun henkilökohtaiseen ja tukisuhdekohtaiseen tiedon ja tuen määrään oltiin pääasiassa tyytyväisiä ja kehittämisideat kohdistuivatkin enemmän toiminnanohjauksiin ja vertaisiltoihin.

Kyselyyn vastanneet vapaaehtoiset vaikuttivat olevan myös tyytyväisiä tukihenkilötoiminnan viestintä- ja tiedotuskanaviin, mutta vastauksissa tuli myös esille muutama kehittämisidea sujuvamman kohderyhmän tavoittamisen kannalta.

11.3 Mitkä asiat tai osa-alueet MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnassa kaipaisivat vielä kehittämistä?

Koulutuksissa kehittämistarpeina tutkimuksessa ilmenivät ydinasioina jatkokoulutuksien määrän lisääminen ja mahdollisesti myös koulutuksien sisältöjen päivittäminen. Tämä voi kuitenkin joissakin asioissa olla haastavaa, sillä jokainen tukihenkilötoiminnan vapaaehtoinen voi kokea omassa tukisuhteessaan erilaisia haasteita tai aiheita, joista kannattaisi olla toiminnan alkaessa valmiina tietämystä tai perehdytystä.

Tutkimuksen laadullisessa aineistossa tulee myös esille se, että jatkokoulutukset olisivat tervetulleita myös jo peruskoulutuksessa käsiteltyjen asioiden kertaamisen vuoksi. Toisaalta jatkokoulutuksissa voitaisiin esimerkiksi käsitellä kriisitilanteita ja yllättäviä tilanteita, joita toiminnassa voi tulla välillä eteen, sillä nämä asiat tulivat myös tämän kyselyn laadullisessa aineistossa esille.

Vaikka määrällisen aineiston perusteella koordinaattorilta saatuun ohjauksen ja tuen määrään oltiinkin tyytyväisiä, ilmenee laadullisessa aineistossa, ettei toiminnan alkuvaiheessa ohjausta ja tukea voi saada koskaan liikaa. Tämä tulee esille niin koulutuksia, kuin ohjausta ja tukeakin käsittelevissä avoimissa vastauksissa. Esimerkiksi uusien ihmisten kohtaaminen tai mahdolliset ohjaustilanteet, joita vapaaehtoiselle saattaa tulla, saattavat vaatia erityisesti alussa enemmän tukea koordinaattorilta.

Laadullisessa aineistossa tulee myös esille, että toimintaan voisi saada vielä lisää vertaistukea ja osa vapaaehtoisista kokee toiminnan välillä myös yksinäisenä puuhana. Vertaisiltoja voisi siis ehkä mahdollisesti myös vielä lisätä. Vastauksissa tulee toisaalta esille myös se, että vertaisiltojen ohjelma on tiivis ja osa vapaaehtoisista kaipaisi myös koordinaattorin kanssa kahdenkeskistä ajatustenvaihtoa toimintaan liittyen.

Virkistystapahtumat saivat myös tutkimuksessa kehittämideoita ja rakentavaa palautetta. Virkistystapahtumissa olisi tärkeää huomioida niiden sijainnit, eli se

että kaikki pääsisivät mahdollisimman helposti paikalle. Tärkein esille nousnut teema on se, että virkistystapahtumien kohderyhmä on erittäin laaja; siihen mahtuu kaiken ikäisiä ihmisiä, joilla on myös erilaisia mielenkiinnon kohteita keskenään. Virkistystapahtumia voisi siis esimerkiksi mahdollisesti olla useampia ja suunnitella ne kaikki ohjelmaltaan hiukan eri kohderyhmille, sillä esimerkiksi leikki-ikäisellä lapsella ja teini-ikäisellä nuorella on usein hyvin erilaiset mielenkiinnon kohteet keskenään. Tämä voi myös vaikuttaa siihen, onko tuettavilla ja tukihenkilöillä motivaatiota lähteä virkistystapahtumiin.

Tukihenkilötoiminta on koettu erittäin merkityksellisenä ja tärkeänä, mutta muutamissa vapaaehtoisten vastauksissa kuitenkin tuli esille, ettei toiminta ole tuottanut positiivisia tuloksia, sillä tuettava ei ole ollut innokas toimintaa kohtaan tai tukihenkilö on kokenut, ettei tuettava tarvitse tukihenkilöä. Eräs vastaaja kertoi myös kokevansa olevan liikaa asiakaspalvelija ja esille tulee myös riittämättömyyden tunne.

Monista laadullisen aineiston tuloksista voidaan päätellä, että koordinaattorilla, tukihenkilöllä ja tuettavalla tulee olla alusta asti selkeä yhteisymmärrys siitä, mitkä ovat toiminnan tavoitteet, miksi toiminnassa ollaan mukana ja ennen kaikkea, että kaikki osapuolet lähtisivät ainakin kokeilemaan toimintaa positiivisilla mielin ja toiminnassa olisi mukana arvostusta toista osapuolta kohtaan. Toki on myös hyvä kannustaa niin tukihenkilöitä, kuin tuettaviakin ottamaan rohkeasti yhteyttä koordinaattoriin missä tahansa pulmatilanteissa, jotta niistä voitaisiin yhdessä keskustella.

Tukihenkilötoimintaan liittyvään viestintään ja tiedotukseen oltiin pääasiassa tyytyväisiä, eikä se kyselyn tulosten mukaan ole aiheuttanut ongelmia toiminnan kannalta. Esille tuli kuitenkin MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten Facebook-ryhmän suuri jäsenmäärä ja kohderyhmä. Järvi-Suomen piiriin kuuluu jäseniä laajalta alueelta, eivätkä kaikki Facebook-ryhmään tuleva informaatio siis koske kaikkia ryhmän jäseniä. Viestintää ja tiedotusta koskevassa kehittämisessä voisikin pohtia, tulisiko Facebook-ryhmiä olla vielä tarkemmin kohdistettu tietyille pienemmille toiminta-alueille esimerkiksi kaupunkikohtaisiksi.

12 OPINNÄYTETYÖN ITSE-ARVIOINTIA, SEKÄ TYÖN KOKONAIS-ANTI TILAAJALLE JA TEKIJÄLLE

Opin tämän tutkimuksen toteuttamisen, tilaajan tapaamisten ja tämän opinnäytetyön tekemisen kautta paljon järjestötoiminnasta, eri rahoituksista, tukihenkilötoiminnan ja vapaaehtoistoiminnan tärkeydestä ja merkityksestä, sekä yleisesti-kin laajan aineiston tutkimisesta. Koska en ole vielä kokenut tutkija, oli haastava yhdistää kvantitatiivisuus ja kvalitatiivisuus keskenään varsinkin näin monia erilaisia kategorioita tutkivassa ja kehittävässä tutkimuksessa. Pysin kuitenkin saamaan määrällisyyden ja laadullisuuden täydentämään toisiaan, sekä tulosten keskustelemaan teoreettisen viitekehyksen ja oman aiheeseen liittyvän pohdintani kanssa.

Tutkimukseni aihe oli laaja ja kyselyn vastaajissa oli mukana eri toimintamuodoissa olevia, eri ikäisiä, eri alueilla toimivia ja myös eri pituisia aikoja tukihenkilötoiminnassa mukana olleita vapaaehtoisia. Tutkimukseni aineistosta voisi saada vielä useampiakin tutkimuksia ja kyselyn kautta keräämäni aineisto voi olla varmasti hyödyllistä, tarkasteltavaa materiaalia MLL:n Järvi-Suomen piirille vielä myöhemminkin. Pysin tekemään kuitenkin mahdollisimman johdonmukaisen, tutkimuskysymyksiin selkeästi vastaavan ja jatkokehittämiseen vinkkejä ja ideoita antavan opinnäytetyön. Jotta työ pysyi helposti ymmärrettävänä ja eheänä kokonaisuutena, piti näkökulmia ja tutkittavia asioita rajata prosessin aikana useita kertoja.

Tutkimuksessa olisi voinut vielä syventyä lukuisiin erilaisiin asioihin ja analysoida niitä lisää, kuten esimerkiksi syventyä vielä enemmän jonkin tietyn toimintamuodon vapaaehtoisten vastauksiin tarkemmin tai vertailla vielä lisää, kuinka eri toimintamuodoissa mukana olevat vapaaehtoiset kokevat eri tukihenkilötoiminnan osa-alueet. Tutkimus antaa myös ideoita ja vinkkejä toiminnalliselle jatkokehittämiselle esimerkiksi erilaisten koulutuksien, virkistystapahtumien tai vertaistapahtumien suunnittelun ja toteuttamisen muodossa.

MLL:n Järvi-Suomen piirin tukihenkilötoiminta on ihmisläheistä ja monipuolista vapaaehtoistyötä, joten varmasti jokainen tukisuhde on myös erilainen ja ainut-

laatuinen. Tästä johtuen myös jokainen tukihenkilö voi kokea toiminnan eri tavoin, niin hyvin puolien, kuin esimerkiksi haasteidenkin osalta.

Koen tämän työn antavan hyvän pohjan MLL:n Järvi-Suomen piirille siitä, mitä tukihenkilötoiminnan vapaaehtoiset ajattelevat toiminnan sisällöistä, sekä hyvää pohjaa ja pohdinnan aiheita tulevaisuuden toiminnan kehittämiseksi. Kyselyn laadullisesta aineistosta saadut tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisten kertomat kokemukset antavat myös arvokasta tietoa toiminnan vaikuttavuudesta ja merkityksellisyydestä. Toivon, että näitäkin tietoja voidaan hyödyntää myös tulevaisuudessa järjestön kehittämisessä ja toiminnan entistä vahvemman jatkumisen tukemisessa.

LÄHTEET

Eläkeliitto ry 2008. Auttamisen iloa – Palvelevan vapaaehtoistoiminnan opas. Helsinki. Multiprint.

Eskola, Antti & Kurki, Leena 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Kust. Osuuskunta Vastapaino. Tampere.
Pain. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino OY 2001.

Harju, Aaro 2004. Järjestön kehittäminen. Kust. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi ry. Pain. Kokemäki 2004: Satakunnan Painotuote.

Hiltunen, Leena: Validiteetti ja reliabiliteetti – Graduryhmä 18.2.2009
Jyväskylän yliopisto
http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ ja_reliabiliteetti.pdf
Viitattu 17.8.2018

Juusola, Mervi 2010. Vahvaksi rakastetut lapset. Uudistettu painos 2017. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Jyväskylän yliopisto 2015. Laadullinen tutkimus. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
Jyväskylän yliopisto.
Viitattu 4.8.2018.

Jyväskylän yliopisto 2015. Määrällinen tutkimus. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>
Jyväskylän yliopisto.
Viitattu 4.8.2018.

Lindblom-Yläne, Sari & Niemelä, Raimo & Päivänsalo, Tiina-Maria & Tynjälä, Päivi 2005. PS – Koulun psykologia 2. 1. painos. Helsinki: Otava.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018. Historia. <https://www.mll.fi/tietoa-mlista/historia/>
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Viitattu 14.4.2018

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018. Organisaatio. <https://www.mll.fi/tietoa-mlista/organisaatio/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Viitattu 14.4.2018

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri 2018. Tietoa piiristä.
<https://jarvi-suomenpiiri.mll.fi/tietoa-piirista/>
Mannerheimin Lastensuojeluliitto.
Viitattu 18.5.2018

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri 2018. Ystäväperhetoiminta.
<https://jarvi-suomenpiiri.mll.fi/perheille/ystavaperhetoiminta/>
Mannerheimin Lastensuojeluliitto.
Viitattu 12.6.2018

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2018. Vapaaehtoistoiminta antaa iloa.
<http://docplayer.fi/64674346-Vapaaehtoistoiminta-antaa-iloa.html>
Mannerheimin Lastensuojeluliitto.
Viitattu 4.8.2018.

Pessi, Anne-Birgitta & Oravasaari Tomi 2010. Kansalaisjärjestötoiminnan ytimessä. Tutkimus RAY:n avustamien sosiaali- ja terveysjärjestöjen vapaaehtoistoiminnasta.
Helsinki: Yliopistopaino.
<http://www.kansalaisareena.fi/RAYraportti23.pdf>
Viitattu 4.8.2018

Porkka, Suvi-Tuuli 2009. Työnohjaajan ohjaamisen taito – Oppikirja vapaaehtoistyön työnohjaajalle. Suomen mielenterveysseura.
Kustantaja SMS-tuotanto OY.
Paino: SP-paino OY, 2009.

STEA 2016. STEA.
<https://www.stea.fi/stea>
Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus
Viitattu 8.9.2018

STEA 2016. Avustusstrategia. STEA uudistaa avustusstrategiaansa.
<https://www.stea.fi/avustusstrategia>
Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus
Viitattu 8.9.2018

Valli, Raine & Aaltola, Juhani 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 4, uudistettu painos.
Juva: Bookwell Oy.

Yeung, Anne Birgitta 2004. Järjestötoiminnan tietopalvelu. Miksi vapaaehtoistoimintaan?

https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/vapaaehtoistoiminta/aiemmat_artikkelit/miksi_vapaaehtoistoimintaan

Viitattu 23.7.2018

LIITTEET

LIITE 1

Kyselyn laadullisen aineiston vastauksia

Koulutukset:

Onko koulutuksista jäänyt mielestäsi puuttumaan tärkeitä aiheita? Jos kyllä, niin mitä?

Vastaajien määrä: 19

- Jatkokoulutus yleensä ottaen on aina tervetullut, Varmaan erikoistilanteita vaikeissa tapauksissa voisi käydä läpi uudelleen .
- Elämäkokemus auttaa paremmin kuin varsinaiset koulutukset
- ei
- Olisi voinut tarkemmin käydä läpi, miten lasta voi tukea esim koulukiusaamistapauksessa tms.
- Mielestäni esim.se että poika ei ole ollut paikalla sovituksi, "annetaanko anteeksi" kerran,kaksi....
- Kyllä koulutus ja asioitten uudelleen käsittely palauttaa asioita joita ei ole alkukoulutuksen jälkeen tarvinnut ja tulee ajankohtaiseksi vasta vuosien päästä, eli koulutus ollut riittävä ja hyvin kokoonnuttu useasti vuodessa keskustelemaan asioista yleisellä tasolla.
- Varsinaista lisäkoulutusta en kaipaa mutta ehkä kuitenkin vertaistukiryhmiä, joissa olisi mahdollista jakaa kokemuksia ja huolia.
- ihmisten kohtaaminen ja toiminnan aloitus,
- Euromääräiset rajat, millaisia kuluja kaveritoiminnasta saa syntyä.
- Ei tule mieleen.
- Ei ole jäänyt.
- Koulutusta voisi olla kriisitilanteiden hallintaan. Mihin otat yhteyttä ensin, sitten? Ensiapukoulutusta ja kriisitilanteiden jälki purkua.
- Mitään ei ole puuttunut.
- Perheväkivaltaan tai lastensuojelullisiin asioihin puuttuminen ystävän roolissa, miten toimia.
- Hankalan tai haasteellisen tuettavan kohtaaminen voisi olla hyvä aihe mekille kaikille
- Ei
- Enemmän harjoitusta/itsevarmuutta yllättävissä tilanteissa toimimisesta. Esim. Miten reagoida lapsen sanoessa/kertoessa jotain odottamatonta.
- Ei tule mitään eftyistä mieleen

Koordinaattorilta saatu ohjaus ja tuki:

Olisitko tarvinnut enemmän ohjausta ja tukea? Jos kyllä, niin mihin?

Vastaajien määrä: 19

- Olen tarvinnut neuvoja useasti kun aloitin toimintaa, koska vastaan tuli hyvin poikkeuksellisia tilanteita joita kaikkia ei voi koulutuksessa käydä läpi.
- En ole käynyt juurikaan enää koulutuksissa. Olen kasvattanut 2 omaa lasta aikuisiksi ja toiminut 6 v. PeLa:n aikuisystävätoiminnassa (nyk. tukihenkilötoim.), tukenut kummipoikaamme jne., joten monenlaisia asioita on tullut vastaan...
- Alussa oli haasteita ja silloin olisin tarvinnut vähän lisää ohjausta. Vertaisilloissa oli niin paljon asiaa, ettei siellä pystynyt avautumaan omista jutuista. Olisi ollut tarvetta ohjaajan kanssa kahdenkeskeiselle keskustelulle. Kaikki meni kuitenkin lopulta hyvin, maalaisjärjellä hoidettuna.
- ei
- Minulle oli asiat tuttuja jo edellisten koulutusten pohjalta.
- Olen joutunut joitakin kertoja kyselemään neuvoja alkutaipaleella ja saanut myös neuvoja hyvin uusii tilanteisiin.
- En olisi tarvinnut

- Ehkä nyt kun ohjaaja on äskettäin vaihtunut kaipaisin häneltä hieman enemmän tukea; en ole edes tavannut.
- aluksi olisi tarvinnut enemmän kyselyä ja tukea
- Itsellä opettajatausta, joka on edesauttanut toimintaa paljon.

Jos tukihenkilöllä ei ole aiempaa ohjaustaustaa, niin siihen saattaa tarvita rohkaisua ja jopa erilaisia ratkaisumalleja.

- En.
- En
- En ole tarvinnut enempää.
- Yksinäistä puuhaa; olisi mukava ehkä vielä useammin tavata muita vapaaehtoisia .
-

En ole päässyt vertaisiltoihin ja toiminnanohjauksiin Mikkeliin koska en omista autoa.

- En.
- Koordinaattori voisi ottaa yhteyttä ja kysyä miten menee.
- En

Olen kokenut tukihenkilötoiminnan vaikuttaneen positiivisesti lapsen/nuoren/perheen/maahanmuuttajaäidin tai maahanmuuttajaperheen elämään.

Kyllä. Miten tämä on näkynyt?

- äiti ei ole niin väsynyt
- Vuorovaikutus on toiminut hyvin.
- Nuori on kokenut että hänestä välitetään.
- Olen aina tervetullut, perheen äiti on avustani hyvin kiitollinen
- Hänestä on tullut avoimempi, toiset huomioon ottava ja rohkeampi.
- Perhe saa hiukan apua arjen pyörytykseen
- Tuettavan perheen vanhempi lapsi on saanut yksilöllistä huomiota ja vaikuttanut iloiselta siitä. Äiti on vaikuttanut piristyneeltä saatuaan omaa aikaa tai voituaan keskittyä vain nuorempaan lapseen.
- Ovat tutustuneet uuteen asuinpaikkaan paremmin
- Olen voinut auttaa häntä suomalaisen yhteiskunnan kiemuroissa
- Tuettava lapsi saanut enemmän itsevarmuutta tekemisiinsä minun kanssa
- Perheen lapsi toivoisi että jäisin yöksi heille ja toivoo ettei äiti tulisi takaisin kotiin koska tietää minun lähtevän kotiin.
- Lapsi pääsi tekemään haluamiaan juttuja, kertoi, että tykkää toiminnasta.
- Kamuni pystyi puhumaan minulle ku vanhemmilla ei siihen riittänyt aikaa. Loppua kohden uskallus puhua kasvoi. Olin aina ervetullut
- He ovat olleet aina iloisia tavatessaan minua.
- Olen ollut toivottu kyläilijä
- luottamus on vahvistunut vieraaseen aikuiseen
- Koulussa ja kotonakin esiintyi hankalaa käytöstä, mutta meidän tapaamiset menivät useimmiten hyvin
- ovat innolla jakaneet omia reseptejä ja tehneet arabialaista ruokaa meille
- lapsi odottaa tapaamisia koska saa omaa aikuisen kanssa jaettua aikaa
- Lapsi on saanut jakamatonta huomiota kiireisessä arjessa. Olen mahdollistanut erilaisia tekemisen muotoja, kuten elokuvissa käynnin, valokuvaamisen, leipomisen jne. Lapsi on saanut myös keskustella kanssani itselleen tärkeistä aiheista ja saanut läheisyyttä.
- Nuori on kokenut että hänestä välitetään.
- Tapaamisemme ovat antaneet sisältöä ja hyviä kokemuksia lapsille
- Perheet ovat kokeneet toiminnan tarpeelliseksi ja antoiseksi
- Äiti on saanut lisää oman ikäistään seuraa
- Kielen ja kulttuurin oppiminen, lisääntynyt itsevarmuus
- lasten äiti on sanonut
- Nuori on pääseeyt kertomaan ja näyttämään omaa osaamistaan. Näin olen itsetunto on parantunut.
- vanhempien palautteesta. Itsekin olen nähnyt muutoksen vanhemman jaksamisessa ja toiminnassa.
- Positiivisena, tuonut perheelle helpotusta arkeen.

- Perheessä isojen ratkaisujen tukena
- Tuonut jaksamista arkeen kun on voinut jutella toisen aikuisen kanssa.
- "Kaveri" on rauhoittunut ja muuttunut iloisemmaksi ja sosiaalisemmaksi
- Hän oli kerran mukana yhteisessä tapahtumassa ja haluaa jatkaa tapaamista
- Koko perhe on tullut avoimemmaksi ja välillämme on luottamus.
- Äidillä on ollut aikaa rentoutua, lapsi on kertonut pitäneensä.
- Keskustelussa kiittelynä ja kiitollisuutena yhdessä vietetystä ajasta lloa elämään.
- syntynyt luottamus ja tapaamista odotetaan
- Kontakti suomalaiseen naiseen tärkeä. Tieto eri tavoista ja käytänteistä auttanut äitiä.
- Kehityksenä lapsen käyttäytymisessä ja vuorovaikutustaidoissa.
- Lapset ovat innoissaan kun heidän elämässään on useampi aikuinen. Perheen äiti on myös jakanut huoliaan kanssani.
- Perheen äidin ja isän äidit ovat kuolleet joten olen lapsille varamummo
- Hän on saanut lisää itseluottamusta ja rohkeutta.
- He ovat saaneet uusia kontakteja ja voineet jakaa omia asioita kanssamme
- lloisuutena ja innokkuutena aina uuden tapaamisen sopimiseen.
- Kaverini on odottanut tapaamista.
- Perheen mielestä toiminta on ollut mielekästä
- Hymy lapsen huulilla, into tekemisessä. Olen saanut kuulla salaisuuksiakin :)
- Juuri eilen sain lämpimän halauksen ja "En tiedä, miten olisin selvinnyt tästä päivästä ilman sinua. Jo viikonloppuna oli mukava ajatella, että sinä tulet tiistaina."
- Avoimuus, luottamus, asioiden jakaminen ja sitä kautta arjen helpottuminen
- lloisuutena ja positiivisuutena
- Se on kerrottu suoraan ja näkyy myös aina iloisena ja myönteisenä vastaanottona.
- Sanallinen palaute tuettavalta
- llo
- Hän uskaltaa rohkeasti kysyä mieltä askaruttavia asioita. Aina on iloista ja virkistävää saada uusia ystäviä.
- Olen tukenut yh.äidin jaksamista
- Lapset ovat olleet reippaita
- Itsevarmuuden lisääntyminen
- olen pystynyt auttamaan käytännön asioissa ja jopa koulussa, lapset luottavat 🗣️
- virkistyvät
- Lapsi on rauhoittunut, keskittymiskyky on parantunut myös koulussa
- Innostuneena osallistumisena, myönteisenä suunnittelemaa ohjelmaa..

Ei. Miten tämä on näkynyt?

Emme ole tavanneet kuin kaksi kertaa.

- kiinnostuksen puuttuna tapaamisia kohtaan. Ei tule sovittuun tapamiseen tai tapaaminen kestää parhaimmassa tapauksessa tunnin verran.
- Lapsi ei ole innostuneen oloinen koskaan tapaamisista.
- Periaatteessa kyllä, mutta periaatteessa ei. Lapsella on omia kavereita ja kotona on kaikki hyvin, niin koen toiminnan silloin tällöin hieman tarpeettomana.

Olen kokenut tukihenkilötoiminnan palkitsevana ja antoisana myös itselleni.

Kyllä. Miksi?

- Tulee hyvä mieli
- Uusia ystäviä ja uutta sisältöä elämään.
- Hyvä tunne kun on nähnyt kuinka pienellä omalla panostuksella on saanut asiat toimimaan.
- Auttamisesta tulee hyvä mieli, olen saanut itsekkin aikoinaan apua lasten kanssa, joten ymmärrän pienenkin avun olevan itärkeää.
- Olen saanut ihanan ystävän, on ollut hienoa seurata hänen kasvuaan ihmisenä.
- Auttamisesta tulee hyvä mieli, voi ammentaa omista kokemuksistaan, kiva harrastus

- Perheen kautta olen päässyt viettämään aikaa pienten lasten kanssa, joihin minulla ei muuten ole kontaktia asuinpaikkakunnallani. Perheen kohtaaminen on opettanut elämästä ja erilaisista ihmisistä.
- Molemmin puolinen ystävyys.
- On terveellistä astua ulos omasta kuplastaan.
- Mukavaa laatu-aikaa myös minulle
- Sisältöä eläkeläisen elämään.
- Ehdottomasti. Vaikka en tällä hetkellä toimi tukihenkilönä, niin mietin usein mitä entisille tuettavilleni kuuluu nyt. Opim kohtaamaan erilaisia perheitä ja tilanteita, ja pääsin itsekin testaamaan vaikka mitä eri lajeja ja touhuja.
- Koen auttavan ja tekeväni jotain tärkeää
- Olen saanut uusia ystäviä ja laajentanut näkemyksiäni perhe-elämästä.
- Tutustuminen ja seurustelu....uudet tuttavuuudet....ihmiset!
- haluan auttaa kaikkia lähimmäisiäni
- Silloin kun näin, että lapsella oli mukavaa oli se palkitsevaa
- sosiaaliset suhteet itsessään tuovat hyvän mielen
- näen yhdessä tekemisen vaikutukset
- Tuntuu merkitykselliseltä olla läsnä lapsen elämässä ja kokea hänen kanssaan erilaisia asioita.
- Pitkän kaverisuhteen aikana olen nähnyt lapsen kasvavan ja kehittyvän, mikä on ollut palkitsevaa.
- Hyvä mieli ja olen useasti tuntenut että minusta ollut apua.
- Tämä on mahdollistanut tietynlaisen tilanteen arviointi taidon ja tilannetietoisuuden kehittymisen
- Hyödyllistä, antoisaa ja iloista yhdessäoloa.
- Olen saanut ajatuksia esimerkiksi koulusta muualle ja olen tutustunut uuteen ihmiseen. Olen saanut myös lisää kokemusta lastenhoidosta
- Kokemus siitä että pystyy vaikuttamaan positiivisesti
- mukava nähdä ,että voi olla avuksi
- Kiva nähdä, kun nuori on elämänhaluinen ja iloinen sekä hyväkäytöksinen.
- Olen saanut tutustua uusoihin ihmisiin.
- Hyvä kasvukokemus itselle kun pillit laitettiin pussiin tukisuhteen epätoimivuuden takia.
- Tuntee olevansa tärpeellinen .
- Ilon ja hyvänmielen tuottaminen toiselle, antaa sitä myös itselle
- Oman elämäkokemuksen antaman tiedon, tuen jakaminen on palkitsevaa. Kokemus siitä että edes yrittää tehdä jotain lähimmäisen, perheen jaksamisen eteen, antaa myös itselle. Sosiaalinen omatunto tulee ravituksi.
- Hyvä vastapaino arkielämälle ja työlle
- On rikastuttavaa oppia toisista kulttuureista
- Kehityn ihmisenä koko ajan. Lasten kehitystä on ihana seurata. Aina jää hyvä mieli.
- Irtiottoa arjesta, uusia kokemuksia, mielihyvää, CV:n täytettä.
- Läsnäolollani on todella merkitystä
- Vaihtelua ja virkistystä.
- Kun voi olla avuksi, se palkitsee.
- Koko perhe on tullut läheiseksi. Sodan tuomat ongelmat tulevat lähelle. Asenteet tarkentuvat.
- Mukavaa vastapainoa arjelle, tulee mentyä ja tehtyä juttuja joita itseksensä ei tule tehtyä.
- Muutin itse uudelle paikkakunnalle, enkä tuntenut juuri ketään. Kaipasin uusia ystäviä ja sain niitä.
- Olen suurimman osan aikaa ulkona lasten kanssa. Pidän myös itse ulkoilusta.
- Hän on lähtenyt tapahtumiin yksin, vaikka se on ollut hänelle aiemmin todella vaikeaa.
- Ennakkoluulot vieras maalaisia kohtaan häviävät ja aina oppii jotakin uutta toisista kulttuureista
- Toisen auttaminen ja tukeminen on parasta. Lisäksi leikkiminen on kivaa.
- Virkistynyt itsekin, mukava olla kaverin kanssa
- Lasten kanssa toiminta on antoisaa
- Huomaamalla miten pienestä toisen ilo on kiinni, ei voi muuta kuin todeta, että on tämä ihanaa
- Tapaamisen jälkeen on ollut hyvä ja iloinen olo ja tunne siitä, että olin toivottu kävijä.
- Ihana nähdä perheen pienimmäisen kasvavan ja oppivan uutta. Ihana ollut nähdä kuinka läheinen perhe on. vaikeuksista on siis selvitty..
- Palkitsevaa työtä jo antaa itsellekin energiaa
- Pidän lapsista ja heidän kanssaan touhuamisesta ja leikkimisestä.
- Uusia kokemuksia ja ajatusten vaihtoa
- Molemmin puolinen ystävyys.
- Itse kaipaan kavereita ja tätä kautta oli ihanaa saada uusi kaveri. Myös maailmankuvani ja yhteiskuntaamme liittyviä asioita on avartunut.
- Eläkeläiselle ajankulua.

- Kokemus
- auttamisesta tulee hyvä mieli, saan käyttää kielitaitoa ja oppia toisen kulttuurista
- jaksaa itsekin paremmin
- Luottamus on saavutettu. Jokainen lapsi opettaa myös tukihenkilöitä.
- On ollut ihan kivaa!
- On vaan niin ihana tunne kun ja jos voi olla avuksi .

Ei. Miksi?

- Toivoin löytäväni ystävän, mutta koen olevani asiakaspalvelija.
- Tuntuu, etten voi auttaa lasta hänen tilanteessa. Koen riittämättömyyden tunnetta.

LIITE 2

Kyselylomake tukihenkilötoiminnan vapaaehtoisille

PERUSTIEDOT

1. Ikä *

- 18-29
- 30-45
- 46-62
- 63-->

2. Millä alueella toimit ja olet käynyt tukihenkilökoulutuksen? *

- Pohjois-Karjala/Joensuun vapaaehtoiskeskus
- Etelä-Savo/Mikkelin vapaaehtoiskeskus
- Keski-Suomi/Jyväskylän vapaaehtoiskeskus
- Pohjois-Savo/Kuopion vapaaehtoiskeskus
- Jossakin muualla, missä?

---

3. Minä vuonna olet käynyt tukihenkilötoiminnan peruskoulutuksen? *

---

4. Kuinka kauan olet ollut toiminnassa mukana? *

- 0-6 kk
- 7 kk-1 vuosi
- 1-2 vuotta
- 2-5 vuotta
- 6-10 vuotta
- Yli 10 vuotta

5. Missä tukihenkilötoiminnan muodossa olet mukana? *

- perhekummitoiminta
- kaveritoiminta (entinen "kaveriksi mulle", eli "kamu"-toiminta)
- heppakaveritoiminta

- kaverikerho- ja leiritoiminta
- ystäväksi maahanmuuttajaäidille-toiminta
- ystäväperhetoiminta (Varkaus ja Rautalampi)
- SHL:n tukihenkilötoiminta (Jyväskylä ja Muurame)

KOULUTUKSET

6. Kokemuksia peruskoulutuksesta *

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa, eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Peruskoulutus on antanut tarvittavat valmiudet tukihenkilönä/ystävänä toimimiseen.	☐	☐	☐	☐	☐

7. Kokemuksia koulutusten sisällöistä ja toteutuksista *

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa, eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Menetelmät (teoria, ryhmätyöt, harjoitukset), joita koulutuksissa on käytetty ovat olleet mielestäni hyviä.	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutuskertoja on ollut riittävästi.	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutukset ovat motivoineet lähtemään mukaan toimintaan.	☐	☐	☐	☐	☐

8. Kokemuksia jatkokoulutuksesta (vastaa vain, mikäli olet käynyt jatkokoulutuksia)

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa, eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Jatkokoulutusmahdollisuuksia on ollut riittävästi.	☐	☐	☐	☐	☐
Jatkokoulutukset ovat kehittäneet osaamistani tukihenkilötoiminnassa.	☐	☐	☐	☐	☐

9. Onko koulutuksista jäänyt mielestäsi puuttamaan tärkeitä aiheita? Jos kyllä, niin mitä?

OHJAUS JA TUKI

10. Kokemuksia koordinaattorilta saadusta ohjauksesta ja tuesta *

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa, eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Olen saanut tukihenkilötoiminnan koordinaattorilta riittävästi tarvittavaa tietoa ja tukea ollessani toiminnassa mukana.	☐	☐	☐	☐	☐
Koordinaattori on ollut helposti tavoitettavissa.	☐	☐	☐	☐	☐
Vertaisillat ja toiminnanohjaukset ovat olleet hyödyllisiä ja niistä on saanut tukea tukihenkilönä/ystävänä toimimiseen.	☐	☐	☐	☐	☐

11. Olisitko tarvinnut enemmän ohjausta ja tukea? Jos kyllä, niin mihin?

TUKIHENKILÖTOIMINNASSA JAKSAMINEN

12. Kuinka monta kertaa kuukaudessa keskimäärin tapaavat tuettavaa lasta/nuorta/perhettä/maahanmuuttajaäitiä tai maahanmuuttajaperhettä? *

---

13. Onko tapaamisten tiheys ollut mielestäsi sopiva? *

- Kyllä
 Ei

14. Ovatko tapaamiset olleet mielestäsi sopivan pituisia? *

- Kyllä
 Ei

15. Ovatko virkistystapahtumat antaneet motivaatiota toiminnassa mukana pysymiseen? *

- Kyllä
 Ei

16. Ovatko virkistystapahtumien sisällöt olleet mielekkäitä? *

- Kyllä
 Ei

17. Jos vastasit ei edelliseen kysymykseen, niin kuinka kehittäisit virkistystapahtumia?

KOKEMUS TUKIHENKILÖTOIMINNAN MERKITYKSESTÄ

18. Olen kokenut tukihenkilötoiminnan vaikuttaneen positiivisesti lapsen/nuoren/perheen/maahanmuuttajaäidin tai maahanmuuttajaperheen elämään. *

Kyllä. Miten tämä on näkynyt?

Ei. Miten tämä on näkynyt?

---

19. Olen kokenut tukihenkilötoiminnan palkitsevana ja antoisana myös itselleni. *

Kyllä. Miksi?

Ei. Miksi?

---

20. Tukihenkilötapaamisten ajankohdista on ollut helppo sopia tuettavan lapsen/nuoren/perheen/maahanmuuttajaäidin tai maahanmuuttajaperheen kanssa. *

Kyllä

Ei

21. Tukihenkilötapaamisten sisällöistä yhdessä perheen/nuoren/lapsen/maahanmuuttajaäidin tai maahanmuuttajaperheen kanssa on ollut helppo sopia. *

Kyllä.

Ei.

TIEDOTUS JA VIESTINTÄ

22. Tukihenkilötoimintaan liittyvät viestintä- ja tiedotuskanavat ovat hyvät ja toimivat. (esimerkiksi sähköpostit, piirin Facebook-ryhmä, Whatsapp) *

Kyllä

Ei

23. Minulle sopivimpia viestintäkanavia tukihenkilötoiminnassa ovat...
